

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji

na období 2015–2017

Tento dokument vznikl v rámci projektu Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji III., který je financován z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO	4
SCHVALOVACÍ PROCESY V ORGÁNECH JIHOMORAVSKÉHO KRAJE	5
ZPRACOVATELSKÝ TÝM	6
PROCES PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V JIHOMORAVSKÉM KRAJI	7
Organizační struktura procesu plánování sociálních služeb v JMK.....	7
Plánování sociálních služeb na úrovni 21 obcí s rozšířenou působností v JMK.....	9
Základní principy a východiska procesu plánování sociálních služeb v JMK.....	13
Individuální projekty pro podporu procesu plánování sociálních služeb v JMK.....	14
Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2015–2017.....	15
Základní principy a východiska strategie pro období 2015–2017.....	16
Implementace Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb – akční plány rozvoje sociálních služeb.....	17
Proces vyhodnocení plnění priorit a opatření Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb.....	17
ANALÝZA SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V JIHOMORAVSKÉM KRAJI	18
FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V JIHOMORAVSKÉM KRAJI	21
VYMEZENÍ A NÁKLADOVOST SÍTĚ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V JMK	29
SYSTÉMOVÉ PRIORITY	34
STRATEGIE PODPOROVANÉHO ROZVOJE SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V JMK NA OBDOBÍ 2015–2017 ...	49
PRIORITY PRO CÍLOVÉ SKUPINY	51
Senioři.....	51
Osoby se zdravotním postižením.....	55
Děti, mládež a rodina.....	62
Osoby ohrožené sociálním vyloučením a osoby v krizi.....	66
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	73

ÚVODNÍ SLOVO

Vážení a milí spoluobčané,

předkládáme Vám již třetí Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji, tentokrát na období 2015–2017, který s ohledem na legislativní požadavky určuje základní principy a směřování systému sociálních služeb na území našeho kraje v následujícím období.

Tento strategický dokument shrnuje výstupy z procesu plánování sociálních služeb na úrovni Jihomoravského kraje i obcí s rozšířenou působností, vychází z vyhodnocení realizace předchozích dvou střednědobých plánů, reflektuje potřebné změny v podobě, nastavení, řízení a financování krajské sítě sociálních služeb a současně zohledňuje aktuální vývojové trendy v sociální oblasti.

Proces plánování rozvoje a dostupnosti sociálních služeb má v našem kraji dlouhodobou tradici – byl zahájen už v roce 2004. Specifikem Jihomoravského kraje je úzká, smluvně podpořená spolupráce kraje s 21 obcemi s rozšířenou působností. Tyto obce jsou v otázce nastavení systému služeb pro kraj nepostradatelnými partnery, neboť prostřednictvím procesu komunitního plánování deklarují potřebnost a finanční podporu sociálním službám, čímž významně ovlivňují podobu krajské sítě sociálních služeb.

Záměrem Jihomoravského kraje je nastavit systém sociálních služeb tak, aby představoval dostupný a podpůrný systém pro občany v obtížných životních situacích, které nedokáží zvládnout sami, ani s pomocí svých blízkých. Předložená strategie pro následující období konkretizuje síť sociálních služeb a definuje požadavky na kvalitu a efektivitu sociálních služeb do ní zařazených. Současně také vytváří podmínky pro dílčí rozvoj s ohledem na identifikovanou potřebnost, stanovené priority i dostupné finanční zdroje. Navržená rámcová strategie bude každoročně aktualizovaná prostřednictvím akčních plánů, které umožní reakci na měnící se podmínky i dílčí změny. Tento způsob zpracování garantuje reálný dokument, v němž se promítnou změny ekonomické, legislativní i v poptávce po jednotlivých sociálních službách.

Dovolte mi na tomto místě vyjádřit poděkování všem, kteří se do procesu plánování rozvoje a dostupnosti sociálních služeb v našem kraji zapojují. Věřím, že se společným úsilím podaří, aby podporovaná síť sociálních služeb reagovala na skutečné potřeby a problémy nejpotřebnějších z nás a svou činností přispívala ke zkvalitnění životů těch, pro něž sociální služby představují nezbytnou pomocnou ruku.

Mgr. Marek Šlapal
člen Rady Jihomoravského kraje

SCHVALOVACÍ PROCESY V ORGÁNECH JIHMORAVSKÉHO KRAJE

Informace o projednání materiálu v orgánech Jihomoravského kraje:

Rada Jihomoravského kraje materiál projednala a doporučila ke schválení dne 24. 10. 2014 usnesením č. 5146/14/R 76.

Zastupitelstvo Jihomoravského kraje materiál v konečné podobě schválilo dne 13. 11. 2014 usnesením č. 1453/14/Z 14.

ZPRACOVATELSKÝ TÝM

Souhrnný dokument zpracoval a průběh celého procesu koordinuje:

Odbor sociálních věcí Krajského úřadu Jihomoravského kraje

Žerotínovo nám. 3/5

601 68 Brno

koordinátorka procesu komunitního plánování sociálních služeb v Jihomoravském kraji

Mgr. Martina Blešová

e-mail: blesova.martina@kr-jihomoravsky.cz

tel. 541 652 164

na zpracování dokumentu se dále podílely:

Mgr. Radka Šteflová,

Mgr. Alena Novotná, DiS.

(z oddělení sociálních služeb Odboru sociálních věcí Krajského úřadu JMK).

Střednědobý plán vznikl v rámci projektu Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji III., reg. číslo CZ CZ.1.04/3.1.00/A9.00002, který je financován z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

PROCES PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V JIHMORAVSKÉM KRAJI

Na základě ustanovení § 95 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon o sociálních službách) je Jihomoravský kraj (dále JMK) zodpovědný za návrh a řízení sítě sociálních služeb na svém území, která odpovídá reálným potřebám a očekávaným dostupným zdrojům.

Jednou z legislativně stanovených povinností je také tvorba Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb – strategického nástroje kraje pro vytvoření a řízení kvalitní, efektivní a dostupné sítě sociálních služeb. Dokument je výstupem procesu plánování sociálních služeb, který probíhá na území JMK ve spolupráci se všemi klíčovými aktéry sociálních služeb – zadavateli, poskytovateli a uživateli sociálních služeb. Význam tohoto strategického materiálu spočívá zejména v úzké provázanosti s financováním sociálních služeb, neboť vymezuje podporovanou síť služeb, včetně její nákladovosti, definuje požadavky na kvalitu a efektivitu služeb v ní zapojených a zároveň stanovuje priority i podmínky rozvoje sociálních služeb pro dané období. Střednědobý plán je povinnou součástí každoroční žádosti kraje o poskytnutí dotace z Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (MPSV) k financování sociálních služeb na příslušné následující období.

Organizační struktura procesu plánování sociálních služeb v JMK

Nezbytným předpokladem pro realizaci procesu plánování rozvoje sociálních služeb na území JMK je efektivní činnost a vzájemná spolupráce pracovních skupin na úrovni JMK, které vznikly za účelem koordinace a naplňování procesu.

Organizační strukturu procesu plánování sociálních služeb na území Jihomoravského kraje tvoří:

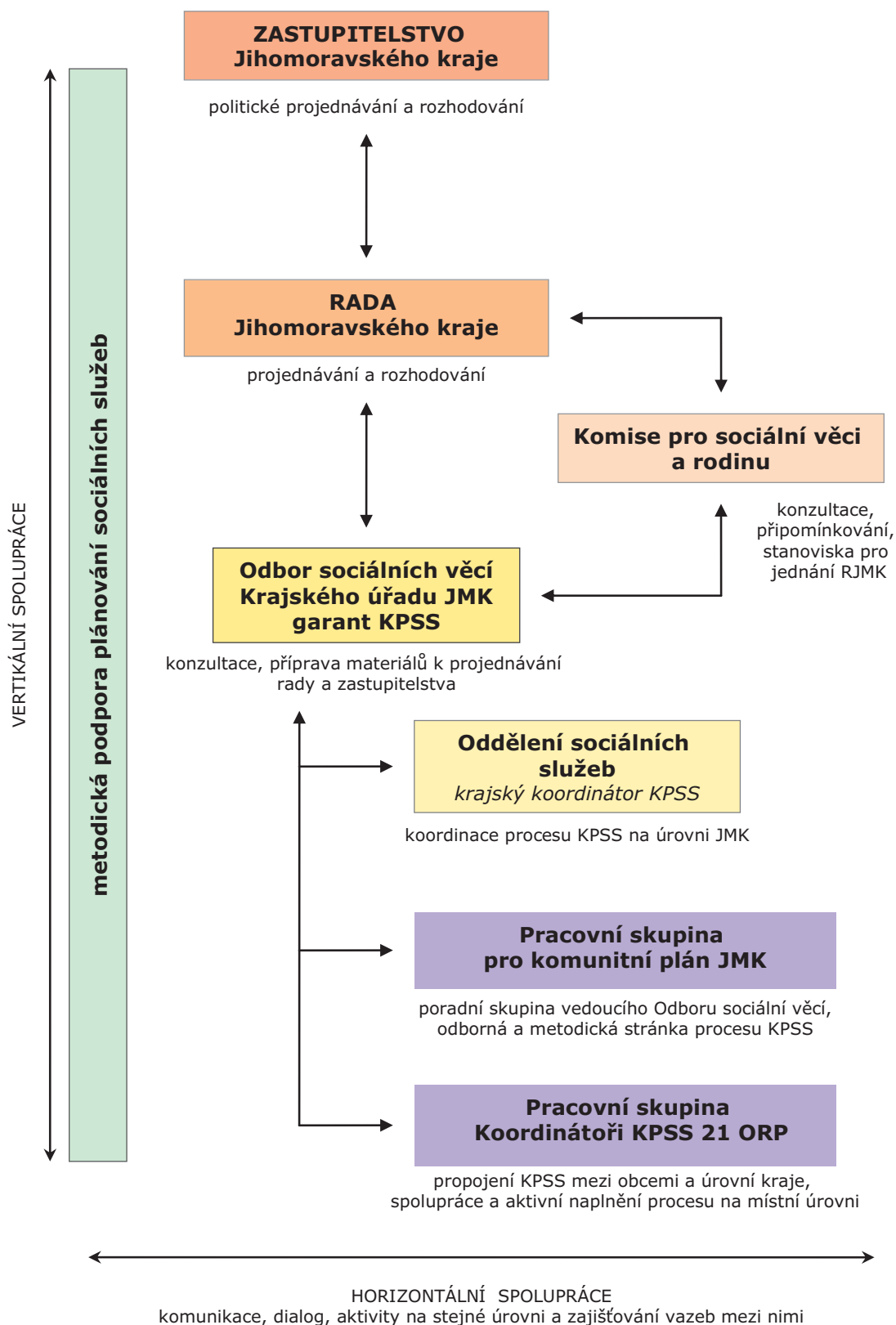
- **Pracovní skupina pro komunitní plán JMK** složená na principu triády ze zástupců zadavatele, poskytovatelů a uživatelů, doplněná metodiky plánování. Je poradní skupinou vedoucího Odboru sociálních věcí Krajského úřadu Jihomoravského kraje, ustanovenou v rámci procesu komunitního plánování sociálních služeb (dále KPSS) na úrovni JMK, která zajišťuje odbornou a metodickou stránku procesu, průběh a nastavení klíčových aktivit procesu plánování sociálních služeb v JMK a jejich provázanost.
- **Pracovní skupina koordinátorů komunitního plánování 21 obcí s rozšířenou působností**, která zajišťuje aktivní naplňování procesu KPSS na místní úrovni a jeho propojení na úroveň kraje. Prostřednictvím realizace komunitního plánování se podílí na přípravě a vyhodnocení střednědobých a akčních plánů. Významným aspektem činnosti je metodická podpora, vzájemná informovanost, sdílení zkušeností a jednotných strategií k řešení problematiky v území.
- **Tým metodiků plánování sociálních služeb** – je výstupem prvního individuálního projektu „Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v JMK“ (září 2009 – srpen 2011) a vzdělávacího projektu MPSV (2007). Díky jejich aktivnímu působení v obcích s rozšířenou působností je zajištěna celková kvalita procesu KPSS a jednotný metodický přístup na úrovni celého kraje.

Vzájemnou provázanost systému znázorňuje níže uvedený obrázek.

Obr. Organizační struktura procesu plánování sociálních služeb v JMK

Zdroj: Interní podklady, Odbor sociálních věcí KrÚ JMK, září 2014.

Plánování sociálních služeb na úrovni 21 obcí s rozšířenou působností v JMK

Jihomoravský kraj tvoří celkem 673 obcí, které jsou rozloženy na území 7 okresů a 21 obcí s rozšířenou působností.

Obr. Administrativní členění Jihomoravského kraje

Zdroj: Adresář sociálních služeb v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, 1. vydání, červen 2013.

Obce s rozšířenou působností představují základní jednotku procesu plánování sociálních služeb v JMK. Na svých územích realizují místní procesy komunitního plánování sociálních služeb – deklarují potřebnost a finanční podporu sociálním službám, proto jsou pro kraj nepostradatelnými partnery v otázce nastavení a financování krajské sítě sociálních služeb.

Následující tabulka uvádí základní informace o procesu komunitního plánování v obcích s rozšířenou působností v JMK.

Tab. Proces komunitního plánování ve 21 ORP JMK

Obec s rozšířenou působností	Počet obyvatel ve správním obvodu	Počet obcí ve správním obvodu	Aktuální komunitní plán	Řešené cílové skupiny	Koordinátor komunitního plánování sociálních služeb	Kontakt
Blansko	56 270	43	3. Komunitní plán sociálních služeb Blansko 2013–2016	<ul style="list-style-type: none"> senioři osoby se zdravotním postižením osoby ohrožené sociálním vyloučením mládež a rodina v krizi 	Mgr. Bc. Ivana Kouřilová	e-mail: kourilova@blansko.cz komunitniplanovani@blansko.cz web: www.kpss-blansko.cz
Boskovice	51 476	73	Plán rozvoje sociálních služeb v Boskovicích a na Boskovicku pro období 2012–2014 (připravuje se strategický dokument pro rok 2015)	<ul style="list-style-type: none"> senioři zdravotně postižení rodiny s dětmi 	Petra Tesařová, DiS.	e-mail: tesarova.mssts@boskovice.cz web: www.boskovice.cz
Brno	377 508	29 městských částí	3. Komunitní plán sociálních služeb města Brna pro období 2013–2015 (v příštím roce příprava navazujícího dokumentu na období 2016–2018)	<ul style="list-style-type: none"> senioři děti, mládež a rodiny osoby s duševním onemocněním osoby se zdravotním a kombinovaným postižením osoby s mentálním postižením a autismem osoby se smyslovým postižením osoby ohrožené sociálním vyloučením Romové a cizinci ohrožení soc. vyloučením 	Mgr. Radim Janík	e-mail: janik.radim@brno.cz web: www.socialnipecer.brno.cz
Břeclav	114 978	18	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb města Břeclav na léta 2012–16	<ul style="list-style-type: none"> senioři fyzicky + psychicky nemocní rodiny+matky s dětmi, osoby ohrožené sociálním vyloučením 	Bc. Jaroslav Kolda	e-mail: jaroslav.kolda@breclav.eu web: www.breclav.eu
Bučovice	15 970	20	Komunitní plán sociálních služeb města Bučovice a správního obvodu ORP Bučovice na období 2014–2016	<ul style="list-style-type: none"> senioři a osoby se zdravotním postižením děti, mládež a rodina osoby ohrožené sociálním vyloučením 	Mgr. Jitka Lábrová, DiS.	email: labrova@bucovice.cz web: www.bucovice.cz
Hodonín	61 307	18	Komunitní plán rozvoje sociálních služeb pro Hodonínsko pro období 2015–2017 (plán je v přípravě fázi)	<ul style="list-style-type: none"> senioři osoby se zdravotním handicapem a duševním onemocněním osoby ohrožené sociálním vyloučením, v problémech a krizi rodina, děti a mládež 	Bc. Marcela Prchalová	e-mail: prchalova.marcela@muhodonin.cz web: www.kpss-hodonin.cz www.socialnisluzby-hodonin.cz
Hustopeče	35 536	29	3. Komunitní plán sociálních služeb na území obce s rozšířenou působností Hustopeče. Platnost: 2014–2016	<ul style="list-style-type: none"> matky s dětmi senioři a zdravotně postižení osoby ohrožené sociálním vyloučením 	Bc. Tomáš Laz, DiS.	e-mail: socialni@hustopece-city.cz web: http://www.hustopece-city.cz/projekty-mesta/komunitni-planovani-socialnich-sluzeb/

Ivančice	23 993	16	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ORP Ivančice na léta 2013–2016	<ul style="list-style-type: none"> rodina a děti senioři a osoby se zdravot. postižením dlouhodobě nezaměstnaní a osoby v nepříznivé soc. situaci 	Ing. Olga Prokopová	e-mail: prokopova@muiv.cz web: www.ivancice.cz
Kuřim	22 198	10	3. KPSS 2012–2014	<ul style="list-style-type: none"> senioři a osoby se zdrav. postižením rodiny s dětmi osoby ohrožené sociálním vyloučením 	Renáta Malásková, DiS.	e-mail: malaskova@radnice.kurim.cz web: http://www.kurim.cz/cs/obcan/#sek37500
Kyjov	55 790	42	Akční plán rozvoje sociálních služeb na Kyjovsku na rok 2014; Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na Kyjovsku do roku 2015, 2. komunitní plán	<ul style="list-style-type: none"> osoby a rodiny rizikové, ohrožené v problémech a krizi senioři a osoby se zdravotním postižením (tělesné, sluchové, zrakové) osoby s duševním onemocněním a mentálním postižením 	Bc. Adéla Svobodová, DiS.	e-mail: kpss@mukyjov.cz web: www.pomocobcanum.kyjovsko.cz; www.mestokyjov.cz;
Mikulov	19 760	17	Komunitní plán sociálních služeb ORP Mikulov pro období 2013–2015	<ul style="list-style-type: none"> rodiny s dětmi senioři zdravotně postižení 	Mgr. Bohdana Souchopová	e-mail: souchopova@mikulov.cz web: www.kpss.mikulov.cz
Moravský Krumlov	22 212	33	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb pro správní obvod ORP Moravský Krumlov na období 2014–2016	<ul style="list-style-type: none"> senioři a osoby se zdravotním postižením rodina, děti, mládež osoby ohrožené závislostmi, osoby ohrožené sociálním vyloučením 	JUDr. Věra Bártová	e-mail: bartovav@mkrumlov.cz web: www.mkrumlov.cz
Pohořelice	13 589	13	KPSS pro ORP Pohořelice na období 2014–2016	<ul style="list-style-type: none"> senioři a zdravotně postižení rodina s dětmi a mládež společ. nepřízřivost občané, osoby v krizi, etnické menšiny 	Ing. Silvie Maturová	e-mail: silvie.maturova@pohorelice.cz, web: www.pohorelice.cz
Rosice	25 092	24	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb pro obce správního obvodu Rosice Platnost 2010–2014 (Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb pro obce správního obvodu Rosice na období 2015–2020 je ve schvalovacím řízení)	<ul style="list-style-type: none"> děti, mládež, rodina senioři zdravotně postižení, minority, osoby ohrožené sociálním vyloučením 	JUDr. Jana Šildbergerová	e-mail: sildbergerova@mesto.rosice.cz web: www.rosice.cz
Slavkov u Brna	22 267	18	4. komunitní plán sociálních služeb ORP Slavkov u Brna 2015–2018	<ul style="list-style-type: none"> senioři zdravotně handicapovaní rodiny s dětmi 	Ivana Mifková, DiS.	e-mail: ivana.mifkova@meuslavkov.cz web: www.slavkov.cz

Šlapanice	64 446	40	„Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb města Šlapanice a správního obvodu ORP Šlapanice na období 2011–2014“ (Komunitní plán pro roky 2015–2018 je v přípravné fázi)	<ul style="list-style-type: none">senioři,osoby se zdravotním postiženímrodina, děti a mládež	Bc. Jana Šunková	e-mail: sunkova@slapanice.cz web: www.slapanice.cz
Tišnov	29 996	59	Komunitní plán sociálních služeb správního obvodu ORP Tišnov na období 2013–2014 (Aktuálně je připravován nový na období 2015–2017)	<ul style="list-style-type: none">senioři a jejich rodinazdravotně postižení a jejich rodinaděti a mládežosoby ohrožené sociálním vyloučením	Mgr. Michal Kudláček	e-mail: michal.kudlacek@tisnov.cz web: www.tisnov.cz
Veselí nad Moravou	38 645	22	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v ORP Veselí nad Moravou do roku 2014 (V příštím roce bude schválen Střednědobý plán na rok 2015–2016 v rámci projektu „Aktualizace Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb na území ORP Veselí nad Moravou“)	<ul style="list-style-type: none">seniořiosoby se zdravotním postiženímděti, mládež do 26 let a rodina	Bohdana Gálová	e-mail: galova@veseli-nad-moravou.cz web: www.veseli-nad-moravou.cz
Vyškov	51 804	42	Komunitní plán sociálních služeb ve Vyškově na období 2015–2017	<ul style="list-style-type: none">děti, mládež a rodinaosoby nepřízpůsobené a v přechodné krizisenioři a zdravotně postižení	Petra Kolečkářová	e-mail: p.koleckarova@meuvyskov.cz web: http://www.vyskov-mesto.cz/dp/id_ktg=10160&archiv=0&p1=107364
Znojmo	91 122	111	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Znojemska na období 2015–2019	<ul style="list-style-type: none">seniořiosoby se zdravotním postiženímděti, mládež, rodinaosoby ohrožené sociálním vyloučením, osoby v krizi, etnické menšiny	Mgr. Lucie Rocková, DiS.	e-mail: Lucie.Rockova@muznojmo.cz web: www.znojmocity.cz www.socialnisluzby-znojemsko.cz
Židlochovice	31 415	24	Komunitní plán rozvoje sociálních služeb ORP Židlochovice na léta 2010–2015	<ul style="list-style-type: none">seniořizdravotně postiženíděti a mládež	Bc. Lenka Brázdová	e-mail: brazdova@zidlochovice.cz web: www.zidlochovice.cz

Základní principy a východiska procesu plánování sociálních služeb v JMK

Proces plánování sociálních služeb v JMK je vystavěn na vzájemné spolupráci kraje a 21 obcí s rozšířenou působností. Ve všech 21 ORP je realizován, na základě smluv s krajem, proces komunitního plánování. JMK definuje rámcové strategie, metodicky obce vede, pracuje s výstupy od obcí a provazuje je s financováním. Obce tedy prostřednictvím procesu komunitního plánování deklarují potřebnost a finanční podporu služeb, proto jsou v otázce nastavení a financování sítě pro kraj nepostradatelnými partnery. Tato strategie má prostřednictvím smluvního zakotvení politickou podporu, umožňuje optimalizovat podobu sítě služeb v návaznosti na místní potřeby a priority a garantuje stabilitu financování potřebných služeb.

Vzájemná spolupráce JMK a ORP v oblasti plánování sociálních služeb začala již v roce 2004, a to nabídkou odborného vzdělávání v metodě komunitního plánování pro zástupce 21 ORP. Partnerství bylo dále podpořeno spoluprací s metodikou komunitního plánování, kteří prošli v letech 2006–2007 vzdělávacím programem MPSV, finanční dotací v roce 2007 z rozpočtu JMK na zajištění procesu komunitního plánování v ORP a shromážděním potřebných podkladů pro přípravu koncepčních dokumentů.

Výstupem spolupráce bylo vytvoření prvního **Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb na území Jihomoravského kraje, který vznikl pro období 2009–2011**. Podstatnou část dokumentu tvořily průřezové priority a priority pro jednotlivé cílové skupiny, vymezující témata a problémy, které byly vnímány jako nedostatečně řešené. Pro potřebu plánování sociálních služeb byly na úrovni kraje definovány 4 hlavní cílové skupiny: Děti, mládež do 26 let a rodina, senioři, osoby se zdravotním postižením a osoby ohrožené sociálním vyloučením a osoby v krizi. Dokument byl každoročně vyhodnocován, zejména na základě aktuálních plánů ORP a jeho vyhodnocení se stalo jedním z podkladů pro tvorbu předkládaného dokumentu na navazující období.

V roce 2010 byla spolupráce JMK a 21 ORP v oblasti plánování sociálních služeb podpořena uzavřením smluvních vztahů. Na základě poskytnutého finančního příspěvku se ORP zavázaly ke vzájemné spolupráci, zajištění procesu komunitního plánování v rámci celého správního obvodu, zpracování komunitních plánů a využívání podpory krajských metodiků. Důležitým závazkem byla také účast zástupců obcí na krajských aktivitách a členství koordinátora procesu v krajské Pracovní skupině Koordinátoři KPSS 21 ORP. Smluvní spolupráce byla znovu potvrzena v roce 2012 s udržitelností do roku 2018. Dlouhodobá politická podpora procesu komunitního plánování významně zefektivňuje proces na místní i regionální úrovni a podporuje vytváření jednotných strategií.

Další, v pořadí druhý Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na území Jihomoravského kraje byl na období 2012–2014 a vznikl na základě průběžného vzdělávání, metodické podpory, výzkumu potřeb a procesů komunitního plánování 21 územně správních obvodů ORP. Jednalo se o rámcový dokument, jehož aktuálnost zajišťovaly jednoleté akční plány. Z výstupů realizace předchozího střednědobého plánu vyplynula potřeba zaměřit se na doložení potřebnosti rozvojových záměrů sociálních služeb a reálnost plánu finančního zajištění služby. Proto byla strategie v daném období zacílena na podporu a nastavení procesů propojujících potřebnost, kvalitu a finanční udržitelnost systému služeb v kraji. Důraz byl kladen zejména na provázání procesu plánování a financování sociálních služeb.

S ohledem na výše uvedené přijal JMK od roku 2012 strategii založenou na udržení systému stávajících služeb s regulací vzniku nových služeb. Finanční podpora rozvojových záměrů byla úzce provázána s výstupy procesu komunitního plánování. ORP deklarují potřebnost nové služby – prostřednictvím doložení souladu s komunitním plánem a finanční spoluúčasti na nákladech dané služby výši 10–20 % podle typu služby a formy poskytování. Tento mechanismus prověřuje, zda nová služba vzniká na základě potřebnosti v souladu s prioritami území a zároveň pro tuto službu garantuje finanční prostředky z dotačních titulů kraje a státního rozpočtu.

Do krajského akčního plánu jsou zařazeny jen rozvojové záměry, které splňují výše uvedené podmínky, přičemž zvýšené požadavky služeb související s plánovaným rozvojem jsou zohledňovány při financování z dotačních titulů. Nárůst požadavků ostatních služeb, u nichž není obcemi podložena potřeba (rozvoj není součástí akčního plánu), není v rámci hodnocení žádostí zohledňován. Financují se tak stávající kapacity sociálních služeb a vybrané prioritní rozvojové záměry, které jsou součástí akčního plánu.

Významnou aktivitou, která zásadně ovlivnila podobu plánovacích procesů v kraji, byla realizace analýzy sítě sociálních služeb spojená s nastavením pravidel, kritérií a ukazatelů pro hodnocení a financování sociálních služeb v JMK. Aktivita probíhala v letech 2012–2013 a vyústila v přijetí Metodiky hodnocení registrovaných sociálních služeb v návaznosti na optimalizaci sítě sociálních služeb v Jihomoravském kraji (dále jen Metodika) Zastupitelstvem JMK v září roku 2013. Dokument vychází z obecně přijímaných parametrů pro síťování sociálních služeb, tedy z potřeby, dostupnosti, nákladovosti, kvality a aspektu provázanosti sociálních služeb. Je nástrojem pro měření a hodnocení nákladovosti a kvality sociálních služeb – určuje základní požadavky na úroveň efektivity a kvality služeb, které tvoří potřebnou krajskou síť a jsou financovány z prostředků JMK. Prostřednictvím Metodiky je nastaven proces, jak transparentně a exaktně stanovit pořadí jednotlivých služeb v rámci identického typu služeb podle jednotných pravidel. Umožňuje porovnat výkonnost mezi jednotlivými typy sociálních služeb na základě předem stanovených kritérií, kterým jsou přisouzeny adekvátní váhy. Každoroční aktualizace prováděná s ohledem na analýzy dopadů dává možnost ovlivňovat a optimalizovat podobu sítě sociálních služeb v kraji.

Přijetím Metodiky, která nastavila podmínky pro vstup služeb a jejich udržení se v podporované síti, začaly probíhat procesy síťování a optimalizace na úrovni JMK a síťování sociálních služeb na úrovni jednotlivých okresů. V JMK byl nastaven **vzájemně provázaný tříúrovňový systém plánování a síťování sociálních služeb**. Na úrovni ORP na základě uzavřených smluv s JMK probíhají místní procesy komunitního plánování sociálních služeb. Prostřednictvím zástupců místních procesů je na okresní úrovni řešena problematika vzájemné provázanosti strategií, otázka návrhu a zajištění minimální sítě sociálních služeb pro dané území. Jihomoravský kraj metodicky vede 21 ORP v oblasti komunitního plánování a současně ve spolupráci s okresními týmy monitoruje, analyzuje dopady a nastavuje jednotlivé mechanismy pro efektivní správu sítě služeb v kraji.

V rámci okresních týmů jsou zastoupeni političtí i odborní zástupci ORP a procesu komunitního plánování a vyjednávají podobu minimální okresní sítě – potřebnost služeb ve vazbě na problémy, priority a specifika území, provázanost a spolupráci v okrese, včetně podílu na spolufinancování nákladů služeb – princip doložení potřebnosti služeb v území. V souvislosti s přechodem financování služeb sociální prevence v JMK z evropských fondů do dotačních systémů jsou procesy síťování zaměřeny nejprve na preventivní služby, kdy doložení nezbytné potřebnosti služby v území je vázáno na deklaraci spolufinancování obce ve výši 20 % z celkových optimalizovaných nákladů služby. Procesy optimalizace okresní sítě sociálních služeb budou v následujícím období pokračovat se zaměřením na služby odborného sociálního poradenství a služby sociální péče.

Individuální projekty pro podporu procesu plánování sociálních služeb v JMK

Pro podporu a zefektivnění procesu plánování dostupnosti a rozvoje sociálních služeb na úrovni kraje i obcí realizuje JMK od roku 2009 individuální projekty financované z Evropského sociálního fondu. Prostřednictvím projektů je posíleno vzájemné partnerství a spolupráce při nastavení a řízení krajské sítě sociálních služeb.

- První individuální projekt „Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji“ (září 2009 – srpen 2011) byl podpořen částkou ve výši 10 980 145 Kč z Evropského sociálního fondu – Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR. Prostřednictvím realizace

projektu došlo ke zvýšení kvality a zefektivnění procesu plánování dostupnosti sociálních služeb kraji, včetně podpory partnerství na místní a regionální úrovni. V rámci projektu byly uzavřeny smlouvy o spolupráci mezi obcemi s rozšířenou působností a JMK v oblasti komunitního plánování. Kraj v těchto obcích finančně podporoval procesy komunitního plánování, pořádal vzdělávací semináře i supervizní setkání pro jejich zástupce a realizoval výzkum potřeb uživatelů služeb. Došlo také k vytvoření týmu krajských metodiků, kteří začali v obcích s rozšířenou působností aktivně působit. Tím byl nastaven a podpořen jednotný metodický přístup a zvyšovala se kvalita místních plánovacích procesů. Hlavním výstupem projektu bylo zpracování Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období let 2012–2014, který byl vytvořen na základě výstupů jednotlivých projektových aktivit.

- Navazující individuální projekt „Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji II.“ (listopad 2011 – říjen 2013) svými aktivitami rozvíjel výstupy předchozího projektu, zefektivňoval dosavadní spolupráci kraje a 21 ORP a kladl důraz na provázání procesu plánování a financování sociálních služeb. Projekt schválilo Ministerstvo práce a sociálních věcí, Jihomoravský kraj na něj získal finanční podporu ve výši 10 411 524 Kč z Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR. Probíhající vzdělávací aktivity vedené krajským lektorským týmem složeným z metodiků plánování služeb a inspektorů kvality podpořily zvýšení úrovně znalostí o procesu komunitního plánování i v oblasti kvality sociálních služeb. Vzájemná spolupráce mezi 21 ORP a JMK byla rozvíjena pokračujícími smluvními vztahy, nabídkou metodické podpory i prostřednictvím pravidelných setkávání se zástupci obcí. Významnou aktivitu projektu představovala analýza sítě sociálních služeb v JMK realizovaná prostřednictvím výzkumných aktivit, workshopů a panelových diskuzí. Výstupem vzdělávacích, metodických, informačních i výzkumných aktivit byla Metodika hodnocení registrovaných sociálních služeb v návaznosti na optimalizaci sítě sociálních služeb v JMK, která nastavila základní požadavky na efektivitu a kvalitu služeb v kraji a stala se podkladem pro hodnocení a financování sociálních služeb v kraji.
- Třetím individuálním projektem „Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji III.“ (leden 2014 – červen 2015) pokračuje Jihomoravský kraj v aktivitách zacílených na zefektivnění nastavení a řízení sítě sociálních služeb v kraji. Prostřednictvím inovativního prvku – multidisciplinárních týmů na okresní úrovni je zajištěna provázanost tříúrovňového systému plánování a síťování sociálních služeb od obcí s rozšířenou působností, přes okresy, po krajskou úroveň. Na základě smluvní spolupráce s obcemi s rozšířenou působností byla vytvořena krajská strategie v oblasti rozvoje sociálních služeb pro následující období 2015–2017. Zásadním nástrojem pro řízení sítě sociálních služeb v JMK je benchmarkingová databáze zefektivňující měření a hodnocení poskytovaných sociálních služeb. Důraz je také kladen na kvalitativní stránku poskytování služeb, kdy prostředkem pro zvyšování kvality služeb jsou kontrolní šetření ve službách poskytovaných na území kraje i audity kvality v příspěvkových organizacích JMK. Výstupy z těchto šetření se promítají do hodnocení a financování sociálních služeb v JMK.

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2015–2017

Strategický dokument shrnuje výstupy z procesu plánování sociálních služeb na úrovni Jihomoravského kraje i obcí s rozšířenou působností, vychází z vyhodnocení realizace předchozích dvou střednědobých plánů i individuálních projektů, reflektuje potřebné změny v podobě, nastavení, řízení a financování krajské sítě sociálních služeb a současně zohledňuje aktuální vývojové trendy v sociální oblasti na národní úrovni.

Střednědobý plán byl vytvořen v rámci realizace projektu „Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji III.“

Do procesu tvorby se dále zapojili členové pracovních skupin na úrovni JMK a další participující osoby, ať již zapojením v místních procesech komunitního plánování 21 ORP, nebo prostřednictvím připomínkování.

Harmonogram zpracování Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb

březen – červen 2014	příprava, sběr a analýza podkladů
červenec – říjen 2014	zpracování návrhu Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb (dále SPRSS)
10. října 2014	finální návrh SPRSS
10.–20. října	připomínkový řízení
20. října 2014	vypořádání připomínek, finalizace
23. října 2014	projednání dokumentu v Radě Jihomoravského kraje
13. listopadu 2014	projednání dokumentu v Zastupitelstvu Jihomoravského kraje

Základní principy a východiska strategie pro období 2015–2017

Cílem strategie na následující období je optimalizace stávající sítě sociálních služeb s ohledem na reálné potřeby, kvalitu, efektivitu poskytované péče a finanční udržitelnost podporovaného systému.

Sociální služby poskytované na území JMK:

- jsou určeny pouze pro občany v obtížné životní situaci, kterou nedokáží překonat vlastními silami, za pomoci rodiny či dalších běžně dostupných veřejných služeb (školství, zdravotnictví, sociální práce na obcích atd.).
- jsou poskytovány v míře nezbytné pro podporu samostatnosti a nezávislosti uživatelů
- jejich poskytování nevede k setrvání nebo prohlubování nepříznivé situace, ale k sociálnímu začleňování
- prioritně jsou poskytovány v přirozeném/domácím prostředí uživatelů, případně v malokapacitních pobytových službách
- jsou poskytovány v komplexní legislativně stanovené šíři a v souladu s reálnými potřebami uživatelů
- důraz je kladen na kvalitu péče i finanční efektivitu služby
- jejich zařazení do podporované sítě služeb vychází z deklaráce potřebnosti a finanční podpory obcí
- hodnocení a financování z veřejných rozpočtů probíhá jednotně a transparentně v souladu s nastavenými pravidly – Metodika pro hodnocení sociálních služeb v JMK, přičemž důraz je kladený na jednotnost výkaznictví a kontrolní mechanismy
- podpora rozvoje je zaměřena pouze na vybrané druhy sociálních služeb, přičemž omezení je dáno neexistencí služby v dané lokalitě, nebo vymezenou cílovou skupinou.

Výše uvedené principy se promítají do systémových priorit i priorit pro jednotlivé cílové skupiny předloženého dokumentu.

Implementace Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb – akční plány rozvoje sociálních služeb

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2015–2017 představuje základní krajskou strategii v oblasti sociálních služeb vymezující podobu potřebné sítě sociálních služeb a žádoucí směr rozvoje sociálních služeb v regionu. Konkrétní kroky k naplňování této strategie zajišťují prováděcí dokumenty – jednoleté akční plány, které konkretizují strategii pro oblast sociálních služeb na daný rok vycházející z priorit a opatření Střednědobého plánu. **Akční plány budou každoročně definovat podobu a nákladovost podporované sítě sociálních služeb v kraji a stanoví rozvojovou strategii na příslušný rok.** Jednoletá koncepce tak umožní průběžné ověřování nastavené sítě služeb a její modifikaci v návaznosti na doloženou potřebnost dalšího rozvoje a dostupné finanční zdroje.

S ohledem na krajem stanovenou rozvojovou strategii, obce s rozšířenou působností odevzdávají 1x ročně na JMK záměry na rozvoj služeb (vznik nových/rozšíření stávajících) získané v rámci procesu komunitního plánování sociálních služeb. Deklarací potřebnosti na svém území a finanční podporou nových záměrů tak jednotlivé obce doporučují rozvojové záměry zařadit do financované sítě služeb z dotačního systému kraje a také navrhnout k podpoře z prostředků ze státního rozpočtu. Provázáním jednotlivých rozvojových záměrů s nastavenými strategiemi, potřebností a finanční spoluúčastí jsou eliminovány nesystematické rozvojové tendence, které by způsobily neudržitelnost systému.

Proces vyhodnocení plnění priorit a opatření Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb

Pravidelné vyhodnocení plnění priorit, opatření a aktivit Střednědobého plánu (od roku 2012 prostřednictvím vyhodnocení akčních plánů) probíhá jedenkrát ročně – na jaře následujícího roku. K průběžné evaluaci dochází v rámci pracovních skupin na území 21 ORP v kraji, kde jsou aktivity pravidelně vyhodnocovány, neboť jsou také součástí komunitních plánů dané ORP. Koordinátoři komunitního plánování 21 ORP pak informace o stavu plnění priorit zapracovávají do každoroční monitorovací zprávy, kterou odevzdávají na JMK krajské koordinátorce. Výstupy jsou zpracovány do informativní zprávy, která je představena a diskutována s Pracovní skupinou pro komunitní plán JMK a Pracovní skupinou koordinátoři 21 ORP, je předložena Komisi pro sociální věci a rodinu a následně také do Rady a Zastupitelstva Jihomoravského kraje.

Významnou roli při sledování a následném hodnocení realizace priorit a opatření Střednědobého plánu představuje průběžný monitoring a zpětná vazba od aktérů procesu plánování rozvoje sociálních služeb v JMK a široké veřejnosti. Probíhá zejména prostřednictvím pravidelných setkávání členů pracovních skupin na úrovni JMK a v rámci realizace informačních aktivit jako je veletrh sociálních služeb, konference, kulaté stoly atd., které jsou důležitou platformou pro zpětnou vazbu od nejširšího spektra účastníků, k získávání informací a pro vzájemnou diskuzi.

ANALÝZA SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V JIHMORAVSKÉM KRAJI

Systém sociálních služeb je v České republice upraven zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a vyhláškou MPSV č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

Sociální služby jsou nástrojem pomoci a podpory lidem v nepříznivé sociální situaci. Působí tam, kde se lidé potýkají s obtížnými životními situacemi, které nejsou schopni řešit sami, bez pomoci druhých. Rozsah a forma pomoci musí vždy zachovávat **lidskou důstojnost** uživatelů služby, vycházet z jejich **individuálních potřeb** a **aktivně podporovat jejich samostatnost**.

Poskytovatelem sociální služby je právnická nebo fyzická osoba, která má k této činnosti oprávnění – registraci dle zákona o sociálních službách. Poskytovatelem sociální služby nejsou rodinní příslušníci či asistenti sociální péče, kteří pečují o své blízké či jiné osoby v domácím prostředí.

Výše uvedený zákon vymezuje 33 druhů sociálních služeb, které jsou členěny do 3 hlavních kategorií:

- odborné sociální poradenství – služby poskytující informace k řešení nepříznivé sociální situace
- služby sociální péče – napomáhají soběstačnosti a podporují zapojení do běžného života
- služby sociální prevence – podporují osoby v překonání krizové situace a chrání společnost před nežádoucími a patologickými jevy

V zařízeních na území Jihomoravského kraje je k 1. 9. 2014 poskytováno celkem 547 sociálních služeb registrovaných podle zákona o sociálních službách, na území kraje jsou zastoupeny všechny legislativně vymezené druhy. Ve srovnání s rokem 2011, kdy se prováděla analýza služeb pro tvorbu předchozího Střednědobého plánu, došlo k nárůstu o 24 sociálních služeb – viz následující tabulka. K rozvoji služeb v průběhu uvedených let docházelo jak prostřednictvím procesu komunitního plánování sociálních služeb – v souladu s potřebností v daném území, tak rozhodnutím poskytovatelů služeb, kteří splnili zákonné podmínky pro registraci služby, ale jejich služby nejsou součástí podporované a financované sítě z prostředků kraje a státního rozpočtu.

Tab. Přehled sociálních služeb poskytovaných v zařízeních na území JMK k 1. 9. 2014

Sociální služba	počet v JMK 2014	počet v JMK 2011	rozdíl
odborné sociální poradenství			
odborné sociální poradenství	61	70	-9
služby sociální péče			
pečovatelská služba	60	64	-4
domovy pro seniory	48	46	+2
domovy se zvláštním režimem	35	32	+3
denní stacionáře	30	26	+4
odlehčovací služby	26	29	-3
osobní asistence	21	17	+4
domovy pro osoby se zdravotním postižením	19	18	+1
centra denních služeb	18	18	0
chráněná bydlení	13	10	+3
sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	11	8	+3
týdenní stacionáře	6	5	+1
průvodcovské a předčitatelské služby	3	3	0
tísňová péče	2	0	+2
podpora samostatného bydlení	1	1	0
služby sociální prevence			
sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	32	29	+3
sociální rehabilitace	26	20	+6
azylové domy	23	23	0
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	21	20	+1
nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	18	18	0
terénní programy	15	13	+2
sociálně terapeutické dílny	8	6	+2
kontaktní centra	7	7	0
noclehárny	7	7	0
krizová pomoc	6	5	+1
raná péče	6	3	+3
tlumočnické služby	5	4	+1
nízkoprahová denní centra	5	5	0
služby následné péče	4	4	0
domy na půl cesty	3	4	-1
telefonická krizová pomoc	3	4	-1
terapeutické komunity	3	3	0
intervenční centra	1	1	0
CELKEM	547	523	+24

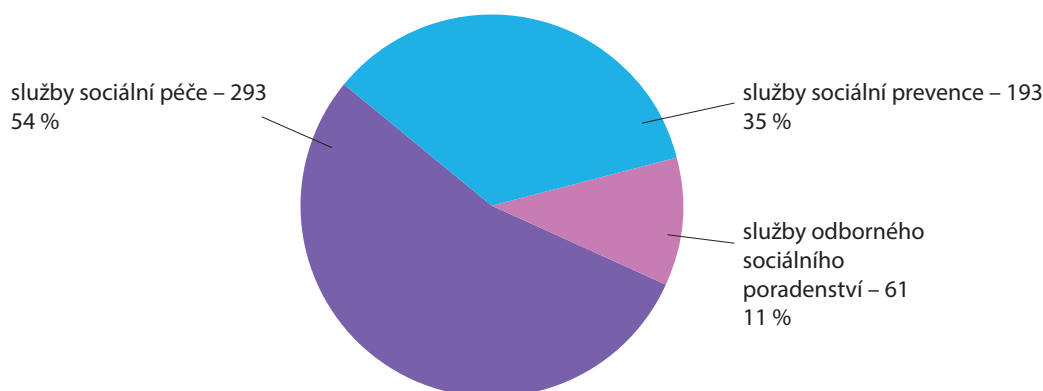
Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, září 2014; Interní podklady, Odbor sociálních věcí KrÚ JMK, 2014; Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2012–2014, Jihomoravský kraj, srpen 2011.

Nabídka služeb je v rámci území kraje rozložena nerovnoměrně, nejméně služeb je v okrese Brno-venkov (46), zatímco nejvíce služeb má město Brno (251). Problematika nastavení minimálních sítí služeb pro jednotlivé okresy s ohledem na reálné potřeby lokalit je řešena prostřednictvím probíhajících procesů optimalizace sítě sociálních služeb na okresní úrovni. Výstupy se pak promítnou do počtu podporovaných služeb v jednotlivých územích, případně do definovaných rozvojových strategií.

Z hlediska základních kategorií služeb jsou v JMK nejvíce zastoupeny služby sociální péče, které tvoří 54 % ze všech poskytovaných služeb.

Graf. Rozložení služeb v JMK dle základních kategorií

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, září 2014; Interní podklady, Odbor sociálních věcí KrÚ JMK, 2014;

Z hlediska formy poskytování pak převažují ambulantní služby (268), následují terénní (230) a pobytové (190).

Služby zajišťuje na území JMK 167 poskytovatelů, nejčastěji jde o nestátní neziskové organizace (89 poskytovatelů) a o příspěvkové organizace kraje a obcí (53 poskytovatelů). Podrobnější členění uvádí následující tabulka.

Tab. Poskytovatelé sociálních služeb v Jihomoravském kraji podle právní subjektivity

Právní subjektivita	Počet poskytovatelů sociálních služeb v JMK	
Příspěvkové organizace	53	
Obce	18	
Neziskové organizace	občanské sdružení	31
	obecně prospěšná společnost	19
	spolek	14
	církev a náboženské společnosti	12
	pobočný spolek	9
	zájmová sdružení	4
Společnost s ručením omezeným	6	
Fyzická osoba	1	

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, září 2014; Interní podklady, Odbor sociálních věcí KrÚ JMK, 2014;

FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V JIHMORAVSKÉM KRAJI

Financování sociálních služeb je založeno, v souladu s platnou legislativou, na systému vícezdrojového financování. Vedle státu (dříve prostředky MPSV) se na něm podílí především kraje a obce, případně i soukromý sektor, nadace a fondy. Příjmy poskytovatelů tvoří také běžné úhrady od uživatelů sociálních služeb a finanční prostředky získané z projektů financovaných Evropskou unií. Tato kapitola uvádí rámcový přehled využití jednotlivých zdrojů pro financování sociálních služeb v Jihomoravském kraji. Podrobnější analýzy budou realizovány po spuštění benchmarkingové aplikace v roce 2016.

Dotace ze státního rozpočtu

Dotace ze státního rozpočtu – do konce roku 2014 rozdělovaná prostřednictvím Ministerstva práce a sociálních věcí, nově Jihomoravským krajem, představuje základní zdroj financování sociálních služeb. Je určena k financování běžných výdajů, které souvisejí s poskytováním sociálních služeb v souladu se zpracovaným střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb kraje.

Výše prostředků na zajištění sociální služeb v JMK, jejichž přehled v období 2012–2014 ukazuje níže uvedená tabulka, je snížena probíhajícím individuálním projektem (IP) „Zajištění vybraných služeb prevence v JMK“, který financuje vybrané služby prevence z evropských fondů. Poskytovatelé služeb v tomto IP zapojení, budou v letech 2015–2017 zvyšovat celkový požadavek na financování z dotačního řízení Jihomoravského kraje, krytého dotací ze státního rozpočtu České republiky. Podrobná analýza požadavku za služby poskytované na území JMK na následující období je uvedena v další kapitole Vymezení a nákladovost sítě sociálních služeb v JMK.

Tab. Dotační systém Ministerstva práce a sociálních věcí pro Jihomoravský kraj v letech 2012–2014 – přehled požadavků a reálných finančních prostředků

druh služby	2 012	2 012	2 013	2 013	2 013	2 014	2 014
	požadavek MPSV	podpora MPSV	požadavek MPSV	podpora MPSV	IP skutečnost	požadavek MPSV	podpora MPSV
azylové domy	34 381 975	4 707 000	1 517 100	1 246 000	69 036 760	1 600 000	1 264 000
centra denních služeb	10 468 846	6 250 000	8 345 020	5 941 000		8 568 780	6 774 000
denní stacionáře	26 568 893	19 385 000	24 525 792	19 241 000		27 815 478	22 339 000
domovy pro osoby se zdravotním postižením	125 073 700	98 502 000	111 319 551	102 159 000		129 026 417	110 296 000
domovy pro seniory	199 117 788	148 698 000	182 134 639	134 742 000		188 469 564	153 814 000
domovy se zvláštním režimem	166 430 552	127 945 000	189 566 642	153 061 000		217 441 435	168 543 000
domy na půli cesty	1 789 450	249 000	634 230	326 000	4 297 000	0	0
chráněné bydlení	13 644 772	10 681 000	11 128 395	9 918 000		11 225 050	9 179 000
intervenční centra					3 055 000		
kontaktní centra	5 592 983	3 679 000	4 720 856	4 043 000		5 247 617	4 318 000
krizová pomoc	3 415 300	2 631 000	2 956 812	2 495 000		4 862 450	4 036 000
nízkoprahová denní centra	5 049 076	0			8 081 000		
nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	23 740 114	7 224 000	13 056 800	7 467 000	14 708 450	12 385 881	10 376 000
noclehárny	3 642 000	2 227 000	2 965 164	2 591 000		3 703 000	3 092 000
odborné sociální poradenství	38 457 624	19 902 000	31 600 188	17 956 000		31 303 441	24 881 000
odlehčovací služby	13 978 352	6 709 000	10 001 857	6 339 000		17 912 440	14 515 000
osobní asistence	26 104 946	10 472 000	11 978 857	11 449 000		16 399 170	12 968 000
pečovatelská služba	82 305 301	51 231 000	65 099 474	48 520 000		74 609 153	62 524 000
podpora samostatného bydlení	445 000	365 000	430 700	403 000		405 000	398 000
průvodcovské a předčitatelské služby	810 000	408 000	698 775	471 000		700 000	620 000
raná péče	7 077 178	4 270 000	5 433 688	5 318 000		6 532 823	5 057 000
služby následné péče	1 214 600	490 000	1 715 215	1 126 000		1 586 400	1 213 000
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	17 332 468	1 386 000	4 583 447	2 655 000	17 425 500	4 793 067	4 587 000
sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	16 087 540	9 833 000	16 287 960	11 561 000		15 555 370	12 801 000
sociálně terapeutické dílny	8 305 000	0	0	0	13 196 980	270 000	230 000
sociální rehabilitace	24 456 029	427 000	1 586 663	1 138 000	30 212 272	8 771 451	2 047 000
sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče	4 294 418	2 155 000	6 060 557	2 104 000		7 032 350	5 959 000
telefonická krizová pomoc	2 363 813	1 366 000	1 844 400	1 211 000		2 330 000	2 292 000
terapeutické komunity			2 009 880	1 319 000		1 659 400	1 632 000
terénní programy	15 324 571	7 740 000	14 051 638	6 846 000	2 928 000	14 785 438	11 493 000
tlumočnické služby	5 181 097	3 614 000	4 417 871	3 050 000		4 496 698	3 415 000
týdenní stacionáře	7 357 050	4 743 000	6 002 867	4 909 000		6 968 980	6 236 000
celkem	890 010 436	557 289 000	736 675 038	569 605 000	162 940 962	826 456 853	666 899 000

Zdroj: Interní podklady, Odbor sociálních věcí KrÚ JMK, 2014.

Dotační řízení k poskytnutí dotace ze státního rozpočtu je nově od roku 2015 vyhlašováno pro kraje a Hlavní město Prahu. Kraje pak vyhlašují dotační řízení pro sociální služby na svém území.

Dotační řízení v JMK probíhá na základě **Pravidel dotačního řízení Jihomoravského kraje v oblasti podpory poskytování sociálních služeb**. Pravidla jsou dostupná na webových stránkách JMK a obsahují základní priority, principy a mechanismy realizace dotačního řízení pro daný rok.

Mezi základní principy JMK pro dotační řízení patří:

- vyloučení střetu zájmů
- rovný přístup ke všem poskytovatelům sociálních služeb bez ohledu na jejich právní formu

- výpočet finanční podpory stanovený jednotným nediskriminujícím způsobem (objektivizovaným výpočtem) pro všechny poskytovatele sociálních služeb bez ohledu na jejich právní formu; výše finanční podpory příspěvkovým organizacím zřizovaným krajem je stanovena stejným jednotným výpočtem jako v případě ostatních poskytovatelů sociálních služeb.

V roce 2013 byla Jihomoravským krajem zavedena exaktní metodika pro hodnocení žádostí o dotaci, kde byla stanovena kvalitativní i kvantitativní kritéria, která jsou považována za optimální, a jejichž překročení (nebo podkročení) není žádoucí. Metodika pro hodnocení sociálních služeb v JMK se stala základním východiskem pro hodnocení sociálních služeb, poprvé byla použita pro hodnocení žádostí o dotaci MPSV pro rok 2014, v průběhu roku došlo k její aktualizaci.

Pravidla dotačního řízení JMK pro rok 2015 stanovují, že posuzování (hodnocení) žádostí o dotaci provádí Odbor sociálních věcí Krajského úřadu Jihomoravského kraje, přičemž základním materiálem pro hodnocení je **Metodika hodnocení registrovaných sociálních služeb v návaznosti na optimalizaci sítě sociálních služeb v Jihomoravském kraji** (dále jen „Metodika hodnocení“), 2. vydání, schválená Zastupitelstvem Jihomoravského kraje dne 19. 06. 2014. Dokument je dostupný na webových stránkách JMK.

Metodika hodnocení neobsahuje mechanismy pro stanovení konkrétní výše dotace, její úloha je srovnávací, tj. seřadit služby stejného druhu od služby s nejvyšším počtem dosažených bodů po službu s nejnižším počtem bodů. Získané pořadí pak ovlivňuje procenta přidělené finanční podpory z požadavku. Pro rok 2015 spočívá základní mechanismus v rozdělení získaného pořadí služeb stejného druhu na osminy. Každé osmině služeb je přiřazeno procento, které vyjadřuje, kolik % z (korigovaného) požadavku bude tvořit optimální návrh dotace. Výchozí odstupňování je: 65 % pro nejméně bodovanou osminu, dále 70 %, 75 %, 80 %, 85 %, 90 %, 95 %, 100 %.

Pokud celkový optimální požadavek na financování služeb v JMK nebude odpovídat výši disponibilních zdrojů pro dané kolo dotačního řízení (směrné číslo určené podílem ze státního rozpočtu pro financování služeb v JMK), dojde ke stanovení reálného návrhu dotace pomocí redukčního mechanismu. Ten spočívá ve shodném procentním krácení všech optimálních návrhů tak, aby se rovnal dostupným zdrojům. Z tohoto krácení mohou být vyjmuty prioritní služby, stejně tak nově vzniklé či nově rozšířené služby zařazené do Akčních plánů rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji.

Při vyhlášení výsledků dotačního řízení bude zveřejněn konkrétní použitý postup a hodnoty parametrů, včetně seznamu služeb vyjmutých z tohoto redukčního mechanismu.

Dotace na sociální služby z rozpočtu Jihomoravského kraje

Jihomoravský kraj od roku 2005 do 2013 vyhlašoval na podporu sociálních služeb poskytovaných nestátními neziskovými organizacemi dva dotační programy – podpora formou jednoletého a víceletého financování. Nezbytností pro poskytnutí obou forem dotace bylo zajištění vícezdrojového financování služby, a to minimálně ze tří zdrojů financování. Od roku 2011 tato podpora z rozpočtu JMK nebyla určena pro služby odborného sociálního poradenství, v letech 2011 a 2012 byly služby financovány prostřednictvím veřejných zakázek.

Od roku 2014 podporuje Jihomoravský kraj sociální služby prostřednictvím jednoho, a to víceletého dotačního titulu, který je otevřen všem sociálním službám se zařízením na území kraje, a které současně splňují podmínky pro zařazení služeb do podporovaného systému financování dle aktuální Metodiky hodnocení. V roce 2014 bylo z rozpočtu JMK pro financování sociálních služeb vyhrazeno 51 mil. Kč. Pro rok 2015 je plánováno navýšení částky z důvodu nárůstu počtu žadatelů souvisejícího s ukončením financování preventivních služeb z evropského individuálního projektu na služby sociální prevence.

Následující tabulky zobrazují přehledy financování služeb z rozpočtu JMK za období 2011–2014 dle jednotlivých dotačních systémů a typů sociálních služeb.

Tab. Přehled finančních prostředků pro dotační systémy na sociální služby z rozpočtu Jihomoravského kraje v letech 2012–2014

Dotační systém	Rok 2012			Rok 2013		Rok 2014
	Dotace JMK jednoleté	Dotace JMK víceleté	Odborné sociální poradenství	Dotace JMK jednoleté	Dotace JMK víceleté	Víceletý dotační titul
Počet žádostí	141	80	16	116	82	193
Požadovaná dotace	48 523 000 Kč	48 299 906 Kč	-	26 960 000 Kč	54 163 410 Kč	79 200 000 Kč
Alokované prostředky z rozpočtu JMK	8 000 000 Kč	43 000 000 Kč	2 000 000 Kč	8 000 000 Kč	40 000 000 Kč	51 000 000 Kč
Celková částka	53 000 000 Kč			43 000 000 Kč		50 929 000 Kč

Zdroj: Interní podklady Odboru sociálních věcí KrÚ JMK, 2014.

Tab. Výdaje na jednotlivé druhy sociálních služeb z rozpočtu Jihomoravského kraje v letech 2012–2014 v rámci dotačních titulů pro neziskové organizace

Sociální služba	Rok 2012			Rok 2013		Rok 2014
	Dotace JMK jednoleté (v Kč)	Dotace JMK víceleté (v Kč)	Ostatní (v Kč)	Dotace JMK jednoleté (v Kč)	Dotace JMK víceleté (v Kč)	Víceletý dotační titul (v Kč)
odborné sociální poradenství						
odborné sociální poradenství	0	0	2 000 000	0	0	0
služby sociální péče						
centra denních služeb	657 000	1 499 000	-	571 000	1 331 000	1 881 000
denní stacionáře	247 000	5 575 000	-	194 000	5 311 000	4 878 000
domovy pro osoby se ZP	0	1 665 000	-	0	1 525 000	1 735 000
domovy pro seniory	24 000	6 222 000	-	153 000	5 342 000	3 304 000
domovy se zvláštním režimem	76 000	1 219 000	-	96 000	1 240 000	1 393 000
chráněné bydlení	442 000	3 640 000	-	424 000	4 104 000	3 807 000
odlehčovací služby	963 000	2 432 000	-	836 000	1 902 000	2 808 000
osobní asistence	967 000	2 586 000	-	804 000	2 335 000	4 611 000
pečovatelská služba	706 000	11 003 000	-	619 000	10 292 000	11 119 000
podpora samostatného bydlení	26 000	0	-	28 000	0	60 000
průvodcovské a předčítatelské služby	62 000	0	-	42 000	0	91 000
sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	0	0	-	0	0	1 082 000
týdenní stacionáře	0	784 000	-	0	723 000	800 000
služby sociální prevence*						
azylové domy	115 000	0	-	193 000	0	425 000
domy na půl cesty	0	346 000	-	0	312 000	
kontaktní centra	66 000	160 000	-	34 000	140 000	82 000

krizová pomoc	590 000	0	-	401 000	0	773 000
nízkoprahová denní centra	0	0	-	0	0	
nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	724 000	436 000	-	618 000	447 000	1826 000
noclehárny	67 000	608 000	-	70 000	646 000	833 000
raná péče	423 000	243 000	-	275 000	226 000	966 000
služby následné péče	229 000	0	-	276 000	0	140 000
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	177 000	1 315 000	-	217 000	1 189 000	883 000
sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se ZP	826 000	325 000	-	1 189 000	283 000	2 900 000
sociální rehabilitace	115 000	0	-	145 000	0	842 000
sociálně terapeutické dílny	0	0	-	0	0	88 000
telefonická krizová pomoc	0	739 000	-	203 000	670 000	641 000
terapeutická komunita	77 000	586 000	-	256 000	551 000	645 000
terénní programy	72 000	1 614 000	-	54 000	1 431 000	1 761 000
tlumočnické služby	349 000	0	-	302 000	0	555 000
Celkem	8 000 000	43 000 000	2 000 000	8 000 000	40 000 000	50 929 000
Celkem za jednotlivé roky	52 997 000 Kč			48 000 000 Kč		50 929 000 Kč

*80 služeb sociální prevence v JMK bylo v letech 2009–2014 plně financováno v rámci individuálních projektů na zajištění vybraných služeb sociální prevence v JMK, tudíž nebyly podpořeny dotačními tituly JMK.

Zdroj: Interní podklady Odboru sociálních věcí KrÚ JMK, 2014.

Dotace od obcí

Dotace od obcí na podporu poskytování sociálních služeb v daném území má v systému financování sociálních služeb klíčový význam. Prostřednictvím finanční podpory obec deklaruje sociální službě potřebnost v území a doporučuje službu k dalšímu financování z dotačních titulů JMK i z prostředků státního rozpočtu. Obce se tak spolufinancováním služeb významně podílí na nastavení a financování potřebné sítě služeb na území kraje. Z výstupů analýz od poskytovatelů služeb v JMK za uzavřený rok 2013 se obce v JMK podílely na spolufinancování nákladů služeb zařazených do krajské sítě služeb cca 5 %. Do výpočtů však nebyly započítány příspěvky zřizovatelů, ale jen dotace a příspěvky pro neziskové organizace. Výsledné číslo je také zkresleno nákladovostí služeb financovaných z individuálního projektu na služby sociální prevence, které si o dotační prostředky z obcí nežádaly. Podrobnější analýzy budou realizovány po spuštění benchmarkingové aplikace v roce 2016.

Od roku 2012 je v rámci JMK nastavená povinná spoluúčast obcí na financování nově vznikajících/vzniklých služeb ve výši 10–20 % v závislosti na daném typu sociální služby, formě poskytování a potřebnosti služby identifikované v rámci území Jihomoravského kraje.

- spoluúčast 20 % pro služby sociální prevence, odborné sociální poradenství a pobytové služby (mimo službu chráněného bydlení)
- spoluúčast 15 % pro ambulantní služby sociální péče
- spoluúčast 10 % pro terénní služby sociální péče, pro službu chráněného bydlení.

Tento mechanismus prověřuje, zda nová služba vzniká na základě potřeby v souladu s prioritami území a zároveň pro tuto službu garantuje finanční prostředky.

V souvislosti s probíhajícími procesy optimalizace a síťování sociálních služeb byla přijata strategie podílu obcí na spolufinancování stávajících služeb sociální prevence v rozsahu min. 20 % z celkových optimalizovaných nákladů služeb, čímž je doložena nezbytná potřeba služby v území, garantováno další financování, a je tak podpořena stabilita minimální krajské sítě preventivních služeb.

Pro služby odborného sociálního poradenství je nastaven podíl spolufinancování ve výši min. 5 % z nákladů služby jako mechanismus deklarující potřebnost zařazení služby do podporované sítě. V následujícím období bude vytvořena strategie spolufinancování pro služby sociální péče.

Ostatní resorty státní správy

Jedná se o prostředky např. z Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva pro místní rozvoj, Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky atd. určené sociálním službám zacíleným na specifické skupiny uživatelů.

Příspěvky zřizovatele

Jihomoravský kraj je od 1. 1. 2003 zřizovatelem v současné době 27 příspěvkových organizací v oblasti sociálních služeb, které zajišťují pobytové služby převážně typu domova pro seniory, domova se zvláštním režimem, domova pro osoby se zdravotním postižením. Dále pak poskytuje denní a týdenní stacionáře a chráněné bydlení. Přehled příspěvků na provoz z rozpočtu Jihomoravského kraje uvádí následující tabulka:

Tab. Příspěvek na provoz příspěvkových organizací z rozpočtu JMK

	2012	2013	2014
příspěvek zřizovatele (v Kč)	122 567 000	124 455 000	124 590 000
úcelové prostředky (v Kč)	8 354 000	6 466 000	6 215 000
celkem (v Kč)	130 921 000	130 921 000	130 805 000

Zdroj: Interní podklady Odboru sociálních věcí KrÚ JMK, 2014.

Zřizovatelem příspěvkových organizací je také Statutární město Brno a další obce v JMK. Podrobnější analýza financování těchto služeb bude provedena po spuštění benchmarkingové aplikace v roce 2016.

Evropský sociální fond

Jihomoravský kraj využívá tyto prostředky k financování služeb sociální prevence. Prostřednictvím projektu „Zajištění vybraných sociálních služeb na území Jihomoravského kraje“ bylo v letech 2009–2011 zajištěno financování 9 vybraných druhů služeb sociální prevence v celkové výši 585,2 mil. Kč z prostředků Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR. Na základě realizace nadlimitních veřejných zakázek byly uzavřeny smlouvy o poskytování sociálních služeb s celkem 40 poskytovateli.

Navazující individuální projekt „**Zajištění vybraných služeb sociální prevence v Jihomoravském kraji**“ zajistil kontinuitu ve financování 80 preventivních služeb, které byly v letech podpořeny celkovou částkou 590,3 mil. Kč z ESF a státního rozpočtu ČR. Prostřednictvím veřejných zakázek byly uzavřeny smlouvy s celkem 47 poskytovateli služeb prevence v JMK.

V současné době má JMK schválený navazující projekt „**Vybrané služby sociální prevence v Jihomoravském kraji**“, v rámci něhož budou od ledna do září 2015 financovány 4 vybrané druhy služeb sociální prevence (azylové domy, domy na půl cesty, sociálně terapeutické dílny, intervenční centra). Projekt byl podpořen částkou 69,3 mil. Kč, kterou kraj získal z evropských fondů a státního rozpočtu ČR. Předpokládá se zapojení cca 32 sociálních služeb, reálný počet bude znám po ukončení výběrových řízení a uzavření smluv s poskytovateli. Zbývajících 48 služeb sociální prevence (nizkoprahová denní centra, nizkoprahová zařízení pro děti a mládež, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, terénní programy a sociální rehabilitace) přejde od 1. 1. 2015 do dotačních systémů a zařadí se tak ke službám prevence nefinancovaných z individuálního projektu, ke službám sociální péče a k odbornému sociálnímu poradenství.

Příjmy od uživatelů sociálních služeb

Příspěvek na péči je dávka poskytovaná ze státního rozpočtu občanům závislým na pomoci jiné fyzické osoby k zajištění potřebné pomoci. Příspěvkem na péči jsou částečně financovány služby poskytované uživatelům, možnost využívat příjmy od uživatelů je však adekvátní jen pro služby, které jsou v souladu s legislativním vymezením nastaveny jako úhradové. Maximální cena za jednotku (hodina či úkon) je regulována prováděcí vyhláškou č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. V roce 2013 byl občanům Jihomoravského kraje vyplacen příspěvek na péči v celkové výši 2,343 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2010 tak došlo k navýšení o cca 100 mil. Kč. Počty vyplacených dávek v JMK za uplynulé období ukazuje níže uvedená tabulka.

Tab. Příspěvek na péči v JMK

Počet vyplacených dávek	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
	37 570	36 033	36 912	38 234

Zdroj: Interní podklady Úřadu práce, Krajská pobočka Brno, 2014.

V souladu s aktuální Metodikou hodnocení má Jihomoravský kraj pro jednotlivé úhradové druhy sociálních služeb stanovenou doporučenou minimální hranici, kterou by měla z příjmů od uživatelů daná sociální služba získat. Hodnoty pro rok 2015 jsou zobrazeny v následující tabulce.

Tab. Minimální hranice příjmů od uživatelů úhradových služeb dle Metodiky pro hodnocení sociálních služeb v JMK, 2. vydání

Sociální služba	Minimální podíl příjmů od uživatelů z celkových zdrojů služby	Sociální služba	Minimální podíl příjmů od uživatelů z celkových zdrojů služby
domovy se zvláštním režimem	50 %	centra denních služeb, denní stacionáře	16 %
domovy pro seniory	45 %	azylové domy	15 %
sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních	30 %	služby následné péče – pobytová forma	10 %
odlehčovací služby – pobytová forma, týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením	25 %	tísňová péče, průvodcovské a předčitatelské služby, podpora samostatného bydlení	9 %
pečovatelská služba, chráněné bydlení	23 %	domy na půl cesty	7 %
osobní asistence, odlehčovací služby – terénní a ambulantní forma, pobytová sociální rehabilitace	20 %	terapeutické komunity	5 %

Zdroj: Metodika hodnocení registrovaných sociálních služeb v návaznosti na optimalizaci sítě sociálních služeb v Jihomoravském kraji, 2. vydání. Brno: Jihomoravský kraj 2014.

Příjmy od zdravotních pojišťoven

Při poskytování sociální péče v pobytových zařízeních pro seniory a osoby se zdravotním postižením je souběžně poskytována zdravotní péče, která však není zdravotními pojišťovnami proplácena v požadované výši dle provedených úkonů. Podrobnější analýza bude provedena po spuštění benchmarkingové aplikace v roce 2016.

Další zdroje

Ve vícezdrojovém modelu financování je důležité, aby poskytovatelé sociálních služeb nespolehali dlouhodobě a výhradně pouze na finanční zdroje z dotačních systémů, ale aby vytvářeli aktivity pro zajištění finančních prostředků i z jiných – alternativních zdrojů.

V souladu s aktuální Metodikou pro hodnocení sociálních služeb v JMK má Jihomoravský kraj pro příjmy z dalších zdrojů stanovenou doporučenou minimální hranici ve výši 5 % z celkových zdrojů služby. Prostřednictvím tohoto kritéria je tak ohodnoceno úsilí a schopnost služby získávat další finanční prostředky.

Mezi další zdroje patří: sponzorské dary, sbírky, nadace zahraniční i tuzemské, příspěvky od úřadu práce, příjmy z prodeje výrobků.

VYMEZENÍ A NÁKLADOVOST SÍTĚ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V JMK

Podporovanou síť sociálních služeb Jihomoravského kraje tvoří stávající registrované sociální služby se zařízeními na území JMK, které splňují podmínky pro zařazení/udržení se v krajské síti služeb. Síť služeb je každoročně doplňovaná o rozvojové záměry splňující podmínky JMK pro podporu a financování dotačními prostředky z krajského rozpočtu a státního rozpočtu ČR přerozdělovaného JMK.

Stávající sociální služby – podmínky pro zařazení/udržení se služeb v podporované síti služeb v JMK:

- registrace dle zákona o sociálních službách
- poskytování služby v zařízení na území JMK (*služba se sídlem zařízení v jiném kraji musí pro zařazení do sítě a finanční podporu doložit specifika cílové skupiny a potřebnost služby z příslušné ORP v JMK, kde působí; v případě zaměření služby na cílovou skupinu, která není na území kraje řešena místním poskytovatelem, dojde k zařazení do sítě*)
- sociální služby, které vznikly a/nebo poprvé vstoupily do systému financování po 1. 1. 2012 – je deklarovaná/každoročně realizovaná spoluúčast obce/obcí na pokrytí nákladů služby ve výši 10–20 % v závislosti na daném typu sociální služby, formě poskytování a potřebnosti služby identifikované v rámci území Jihomoravského kraje
 - spoluúčast 20 % pro služby sociální prevence, odborné sociální poradenství a pobytové služby (mimo službu chráněného bydlení)
 - spoluúčast 15 % pro ambulantní služby sociální péče
 - spoluúčast 10 % pro terénní služby sociální péče, pro službu chráněného bydlení
- dosažení stanovené minimální hranice bodů při hodnocení služby – minimální počet bodů je definován v Metodice pro hodnocení sociálních služeb v JMK dostupné na webových stránkách JMK

V případě nesplnění výše uvedených podmínek nebude služba pro daný rok do podporované sítě služeb zařazena (nebude podpořena z dotačních prostředků).

- všechny registrované služby sociální prevence – deklarace a realizace povinného spolufinancování nákladů služby ze strany obce/obcí ve výši minimálně 20 % z **optimalizovaných** nákladů služby (mimo stavebních investic)
- sociální služby odborného sociálního poradenství – deklarace a realizace povinného spolufinancování nákladů služby ze strany obce/obcí ve výši minimálně 5 % z optimalizovaných **nákladů služby (mimo stavebních investic)**. Podmínka bude aktuální pro žádosti o financování služeb pro rok 2016 a dále.
- služby sociální péče – nastavení minimální spoluúčasti ze strany obce/obcí proběhne v 1. polovině roku 2015. Podrobněji bude řešeno v Akčním plánu pro rok 2016. Podmínka bude aktuální pro žádosti o financování služeb pro rok 2016 a dále.

V případě nesplnění výše uvedených podmínek je služba pro daný rok zařazena do kategorie B služeb.

Skupina B služeb je nastavena jako podpůrný mechanismus pro služby, které nemají garantovanou potřebnost, a tedy finanční spoluúčast z obcí ve stanovené výši, neboť postoj obcí k potřebnosti a podpoře služby je, vzhledem k provázanosti systému plánování a financování služeb, pro kraj podstatným argumentem.

Hodnocení služeb ve skupině B probíhá standardně dle Metodiky pro hodnocení sociálních služeb v JMK, finanční podpora daných služeb bude krácena v návaznosti na umístění dané služby a výši směrného čísla pro kraj. Konkrétní způsob přidělování finančních prostředků bude každoročně popsán v aktuální Metodice pro hodnocení sociálních služeb a v Pravidlech dotačního řízení Jihomoravského kraje v oblasti podpory poskytování sociálních služeb pro daný rok. Oba dokumenty jsou dostupné na webových stránkách Jihomoravského kraje.

Pro rok 2015 bude službě zařazené do kategorie B stanoven optimální návrh dotace ve výši 30 % z tzv. optimalizovaného požadavku. Optimalizovaný požadavek se stanoví takto:

počet plánovaných výkonových jednotek pro příslušnou službu krát horní hranice nákladového optimálního intervalu pro výkonovou jednotku u daného druhu služby krát podíl z nákladů služby, který služba žádá v podané žádosti od JMK v tomto dotačním řízení.

Výkonová jednotka pro každý druh služby, stejně jako nákladový optimální interval, jsou stanoveny v Metodice hodnocení.

Rozvojové záměry sociálních služeb – podmínky pro zařazení služeb do podporované sítě služeb v JMK

a) nově vzniklé sociální služby

- soulad s akčním plánem rozvoje sociálních služeb v JMK – prováděcím dokumentem Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v JMK

Zařazení do akčního plánu probíhá na základě deklarace: **1) potřebnosti služby** – soulad s komunitním plánem ORP **2) optimální nákladovosti služby** – soulad s požadavky na efektivitu služby stanovenými v Metodice hodnocení služeb v JMK **3) finanční spoluúčasti obce/obcí na nákladech služby** ve výši 10–20 % v závislosti na daném typu sociální služby, formě poskytování a potřebnosti služby identifikované v rámci území Jihomoravského kraje:

- spoluúčast 20 % pro služby sociální prevence, odborné sociální poradenství a pobytové služby (mimo službu chráněného bydlení)
- spoluúčast 15 % pro ambulantní služby sociální péče
- spoluúčast 10 % pro terénní služby sociální péče, pro službu chráněného bydlení

Výjimku z míry spolufinancování tvoří sociální služby vycházející z transformace; z pilotních projektů Jihomoravského kraje pro specifické cílové skupiny; u nichž dochází k převodu řízovatelských funkcí a služby, u nichž dochází ke změně registrace stávající služby.

Rozvojové záměry na vznik sociálních služeb se do akčního plánu odevzdávají, na základě strategie definované JMK pro daný rok, 1x ročně prostřednictvím ORP – jako výstup místního procesu komunitního plánování sociálních služeb.

V případě, že záměr nové služby vstoupit do systému financování prostřednictvím žádosti o dotace na JMK, není podložen uvedením v akčním plánu rozvoje sociálních služeb v JMK, daná sociální služba není do podporované sítě služeb zařazena.

b) rozvojové záměry stávajících sociálních služeb

- soulad s akčním plánem rozvoje sociálních služeb v JMK – prováděcím dokumentem Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v JMK

Zařazení do akčního plánu probíhá na základě deklarace: **1) potřebnosti služby** – soulad s komunitním plánem ORP **2) optimální nákladovosti služby** – soulad s požadavky na efektivitu služby stanovenými v Metodice hodnocení služeb v JMK.

Rozvojové záměry sociálních služeb se na základě strategie definované JMK pro daný rok odevzdávají 1x ročně prostřednictvím ORP – jako výstup místního procesu komunitního plánování sociálních služeb.

V případě, že žádost o rozšíření kapacity stávající sociální služby není podložena záměrem v akčním plánu pro daný rok, je zohledňovaná a podporovaná pouze původní kapacita služby.

Nákladovost krajské sítě sociálních služeb

Sociální služby, které splňují všechny výše uvedené podmínky pro zařazení do podporované krajské sítě sociálních služeb, jsou financovány na základě výsledku hodnocení dle Metodiky pro hodnocení sociálních služeb v JMK (dále jen „Metodika“). Dokument je každoročně aktualizován, v aktuální podobě byl schválen Zastupitelstvem Jihomoravského kraje dne 19. 06. 2014. Metodika určuje základní požadavky na úroveň efektivity a kvality služeb, které tvoří potřebnou krajskou síť a jsou financovány z prostředků JMK nebo ze státního rozpočtu, které přerozděluje JMK. Přijetím Metodiky získal JMK nástroj pro měření a hodnocení nákladovosti a kvality sociálních služeb a zvýšila se tak efektivnost vynakládání finančních prostředků na sociální služby.

Níže uvedená tabulka představuje pilotní analýzu nákladovosti sítě sociálních služeb v JMK i jednotlivých služeb poskytovaných na území JMK ve vazbě na definované výkonnostní ukazatele sociálních služeb a jejich maximální ceny dle Metodiky. Pro stanovení nákladovosti byly využity maximální hodnoty optimálního intervalu u jednotlivých služeb, za kterou jsou při hodnocení příslušných kritérií udělovány body.

Zdrojem dat byly především zprávy o činnosti služby za uzavřený rok 2013. U služeb, které zprávu nedodaly, byly použity žádosti o dotace na rok 2014. Údaje za služby prevence, které byly v předchozích letech financovány z ESF, byly využity z žádostí o dotaci z krajského dotačního programu pro rok 2015.

Tab. Optimalizované náklady na provoz sítě sociálních služeb v JMK

druh služby	kontakt	přepočtená intervence	lůžkoden	osobohodiny	uživate-loměsíc	max. cena	celkem
azylové domy			214 274			320	68 567 680
centra denních služeb				188 050		450	84 622 500
denní stacionáře				191 469		450	86 161 050
domovy pro osoby se ZP			320 507			1 400	448 709 800
domovy pro seniory			911 184			900	820 065 600
domovy se zvláštním režimem			653 293			1 000	653 293 000
domy na půl cesty			6 642			450	2 988 900
chráněné bydlení			33 043			800	26 434 400
intervenční centra	1 600	5 082				800	4 065 333
kontaktní centra	46 444	42 358				500	21 178 833
krizová pomoc	703	2 540				800	2 031 733
nízkoprahová denní centra	69 300	58 210				300	17 463 000
nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	77 418	125 657				400	50 262 800
noclehárny		57 672				250	14 418 000
odborné sociální poradenství	47 312	118 986				600	71 391 800
odlehčovací služby ambul. + terénní				40 012		450	18 005 400
odlehčovací služby pobytové			40 720			1 100	44 792 000
osobní asistence				152 902		400	61 160 800
pečovatelská služba				400 076		450	180 034 200
podpora samostatného bydlení				472		400	188 800
průvodcovské a předčitatelské služby				701		400	280 400
raná péče	6 461	25 128				600	15 077 000
služby následné péče ambul. + terénní	3 689	12 794				600	7 676 600
služby následné péče pobytové			5 558			800	4 446 400
SAS pro rodiny s dětmi	8 825	70 728				450	31 827 750
SAS pro seniory a osoby se ZP	22 712	70 600				400	28 240 133
sociální rehabilitace ambul. + terénní	23 242	99 138				400	39 655 067
sociální rehabilitace pobytová			15 988			500	7 994 000
sociálně terapeutické dílny					1 851	7 000	12 957 000
telefonická krizová pomoc	2 980	5 497				500	2 748 333
terapeutické komunity			8 094			900	7 284 600
terénní programy	14 134	47 045				500	23 522 333
tlumočnické služby	3 186	7 709				600	4 625 400
týdenní stacionáře			9 261			1 100	10 187 100
CELKEM							2 872 357 747

Zdroj: Interní podklady Odboru sociálních věcí KrÚ JMK, 2014.

Výsledné údaje ohledně výkonnostních jednotek a finančních částek mohou být v rámci této pilotní analýzy částečně zkresleny níže uvedenými skutečnostmi:

- nepřesné vykazování ukazatelů u některých služeb z důvodu zavedení nového pojmosloví pro výkaznictví – Metodika
- pilotní přehledová analýza – absence jednotných údajů od všech poskytovatelů sociálních služeb – vícezdrojové podklady
- výkonové ukazatele jsou výsledné za nejbližší uzavřený rok – rok 2013, ve kterém stále trvalo významné podfinancování systému sociálních služeb ze státního rozpočtu. Výhled na roky 2015–2017 je významně příznivější.

- působení vnějších vlivů, které mohou náklady systémově zvýšit (např. možné změny v daňové oblasti – DPH), osobních nákladech (růst minimální mzdy, respektive všech minimálních zaručených úrovní mezd dle nařízení vlády č. 567/2007 Sb., růst sazeb sociálního či zdravotního pojištění), inflace, růst cen energií aj.

Z výše uvedených důvodů je relevantní uvažovat skutečné náklady na provoz sítě s 5procentním navýšením, tedy 3 015 975 634 Kč.

Pro rok 2015 je prostřednictvím Akčního plánu podporováno 10 rozvojových záměrů sociálních služeb (7 x vznik nových a 3 x rozšíření stávajících). Náklady vyplývající z podporovaných rozvojových záměrů jednotlivých sociálních služeb pro rok 2015 představují v souhrnu částku 23 845 000 Kč.

Souhrnné optimalizované náklady na provoz sítě sociálních služeb v JMK pro rok 2015 se zohledněním Metodiky i rozvojových záměrů sociálních služeb dosahují pro rok 2015 celkové výše 3 039 820 634 Kč.

Nákladovost sítě služeb, včetně výkonnostních ukazatelů, bude každoročně aktualizovaná a zpřesňovaná v akčních plánech rozvoje sociálních služeb na příslušný rok.

Požadavek na spolufinancování nákladů sítě sociálních služeb v JMK z prostředků ze státního rozpočtu

V následujícím období 2015–2017 je očekáván nárůst požadavků dotací ze státního rozpočtu pro provoz sociálních služeb v Jihomoravském kraji díky následujícím skutečnostem:

- každoroční navýšení požadavku díky podporovanému rozvoji sítě sociálních služeb – pro rok 2015 je z dotací ze státního rozpočtu plánováno navýšení o 12,9 mil. Kč na nové a rozšiřující záměry
- přechod 48 služeb prevence financovaných z IP ESF nyní přecházejících do dotačních systémů – navýšené požadavky na dotace ze státního rozpočtu pro rok 2015 o cca 25,2 mil. Kč (40% z nákladů služeb)
- požadavky na dofinancování 3 měsíců u 32 preventivních služeb zařazených do navazujícího IP (realizace leden-září 2015) ve výši cca 9,3 mil. Kč (40% z nákladů služeb)
- v roce 2016 přechod 32 preventivních služeb s kompletní nákladovostí do dotačních systémů – cca 93 mil. Kč – požadavek z dotací MPSV (40% z nákladů služeb) cca 37,3 mil. Kč.

S ohledem na výše uvedené optimalizované náklady na provoz sítě sociálních služeb v JMK pro rok 2015 v celkové výši 3 039 820 634 Kč byla pro daný rok **identifikována potřeba finančních zdrojů z úrovně státního rozpočtu pro provoz sociálních služeb v Jihomoravském kraji ve výši 1 063 937 222 Kč, tzn. cca 35% z celkových optimalizovaných nákladů sociálních služeb v JMK.**

Pro rok 2016 bude optimální podíl dotací ze státního rozpočtu stanovený pro každou službu jednotlivě. Celkově se počítá s navýšením požadavků díky plánovanému a podporovanému rozvoji a přechodu zbývajících 32 služeb prevence do dotačních systémů (max. 5% z požadované částky na rok 2015). Zvýšení požadavků pro rok 2017 bude dáno rozvojovými záměry sociálních služeb (max. 2% z požadované částky na rok 2015).

SYSTÉMOVÉ PRIORITY

Priorita A Podpora procesu plánování dostupnosti sociálních služeb na místní a regionální úrovni

Opatření A.1 Realizace individuálních projektů financovaných z Evropského sociálního fondu napodporu procesu plánování rozvoje sociálních služeb v JMK

Opatření A.2 Podpora procesu plánování rozvoje sociálních služeb na krajské úrovni

Opatření A.3 Podpora vzájemné spolupráce a partnerství JMK a 21 ORP v oblasti komunitního plánování a procesů síťování sociálních služeb

Priorita B Optimalizace krajské sítě sociálních služeb v JMK s ohledem na potřebnost, kvalitu a finanční udržitelnost

Opatření B.1 Každoroční sestavování akčních plánů rozvoje sociálních služeb, včetně ekonomické části realizace

Opatření B.2 Realizace pokračujících procesů optimalizace sítě služeb na okresní úrovni a podpora participace obcí na financování krajské sítě sociálních služeb

Opatření B.3 Realizace individuálního projektu na financování služeb sociální prevence

Opatření B.4: Spuštění a provoz benchmarkingové aplikace pro hodnocení a financování sociálních služeb v JMK, včetně aktualizace systému hodnotících kritérií – Metodiky pro hodnocení sociálních služeb v JMK v návaznosti na síť sociálních služeb a v souladu se střednědobým plánováním

Opatření B.5 Nastavení systému financování sociálních služeb v JMK v souladu s pravidly veřejné podpory a s uplatněním principu vyrovnávací platby

Opatření B.6 Posílení kontrolních mechanismů hospodaření, výkaznictví a efektivity sociálních služeb zařazených do krajské sítě sociálních služeb

Priorita C Podpora zvyšování kvality sociálních služeb

Opatření C.1 Důraz na kvalitativní aspekty poskytování sociálních služeb – realizace kontrolních šetření kvality sociálních služeb a provázanost výstupů s hodnocením a financováním sociálních služeb

Opatření C.2 Podpora procesu transformace, humanizace a modernizace pobytových sociálních služeb vycházející z mapování individuálních potřeb jejich uživatelů

Opatření C.3 Podpora realizace projektů zvyšujících kvalitu péče v sociálních službách

Priorita D Podpora informovanosti o sociálních službách

Opatření D.1 Podpora dostupnosti informací o sociálních službách v Jihomoravském kraji

Opatření D.2 Realizace informačních aktivit prostřednictvím vzájemných setkávání aktérů sociálních služeb

Priorita A Podpora procesu plánování dostupnosti sociálních služeb na místní a regionální úrovni

Opatření A.1	Realizace individuálních projektů financovaných z Evropského sociálního fondu na podporu procesu plánování rozvoje sociálních služeb v JMK
Popis a cíl opatření	<p>Realizace individuálních projektů rozvíjí nastavené procesy plánování sociálních služeb v kraji, prohlubuje spolupráci jednotlivých aktérů, přináší výzkumné studie pro tvorbu koncepcí a umožňuje reagovat na aktuální trendy na národní i evropské úrovni.</p> <p>Do června 2015 bude realizován navazující individuální projekt „Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji III.“ financovaný z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR. Klíčové aktivity navazují na již ukončené předchozí dva individuální projekty, rozvíjí je a doplňují s cílem nastavit a zefektivnit procesy řízení sítě sociálních služeb v kraji.</p> <p>Záměrem JMK je, po ukončení realizace výše uvedeného projektu, v závislosti na vypsaných výzvách, využít nabízené možnosti finanční podpory dalšího programového období z ESF a zahájit přípravu a realizaci pokračujících projektů se zaměřením na zefektivnění plánovacích procesů v kraji.</p>
Aktivity vedoucí k naplnění	<ol style="list-style-type: none"> 1. dokončení realizace individuálního projektu „Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji III.“ 2. příprava a realizace navazujícího individuálního projektu
Realizátor	Jihomoravský kraj – odbor sociálních věcí
Časový horizont	červen 2015 – ukončení stávajícího projektu + příprava a realizace dalšího projektu v závislosti na vypsaných výzvách
Předpokládané náklady	cca 10 mil. Kč
Finanční zdroje	Evropský sociální fond a státní rozpočet ČR
Výstupy a hodnotící indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • ukončení realizace stávajícího projektu – schválení závěrečné monitorovací zprávy • rozhodnutí o poskytnutí finanční podpory na realizaci navazujícího projektu

Opatření A.2	Podpora procesu plánování rozvoje sociálních služeb na krajské úrovni
Popis a cíl opatření	<p>Opatření podporuje další zkvalitnění procesů plánování rozvoje a dostupnosti sociálních služeb na krajské úrovni, jehož cílem je efektivně nastavená a řízená síť sociálních služeb odpovídající skutečným potřebám a dostupným zdrojům.</p> <p>Tvorba jednoletých koncepčních strategií – akčních plánů konkretizuje rámcové strategie Střednědobého plánu pro daný rok a umožní pružnou reakci systému na aktuální změny a trendy, včetně možnosti doplnění stávající sítě služeb o podporované rozvojové záměry sociálních služeb. Pro nastavení reálných strategií je zásadním prvkem pravidelný roční monitoring realizace opatření a aktivit, který přináší cennou zpětnou vazbu pro další směřování procesu. Proces vyhodnocení plnění stanovených strategií je založený na spolupráci všech zapojených aktérů – obcí, poskytovatelů i uživatelů sociálních služeb.</p> <p>Nezbytným předpokladem pro funkčnost a efektivitu plánovacího procesu na území JMK je podpora činnosti a vzájemné spolupráce pracovních skupin, které vznikly za účelem koordinace a implementace procesu.</p> <p>Organizační strukturu procesu plánování sociálních služeb na území Jihomoravského kraje tvoří:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Pracovní skupina pro komunitní plán JMK</i> složená na principu triády ze zástupců zadavatele, poskytovatelů a uživatelů, doplněná metodiky plánování.• <i>Pracovní skupina koordinátorů komunitního plánování</i> 21 obcí s rozšířenou působností.• <i>Tým metodiků plánování sociálních služeb</i> – je výstupem prvního individuálního projektu „Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v JMK“ (září 2009 – srpen 2011) a projektu MPSV (2007). Díky jejich aktivnímu působení v obcích s rozšířenou působností je zajištěna celková kvalita procesu KPSS a jednotný metodický přístup. <p>Záměrem JMK v následujícím období je pokračování pravidelných setkávání pracovních skupin, do června v rámci realizace individuálního projektu „Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v JMK III.“, poté se zástupci odboru sociálních věcí. Tak bude podpořena odborná a metodická stránka procesu plánování sociálních služeb, jeho aktivní naplňování na místní i krajské úrovni, včetně vzájemné spolupráce. Tématem setkávání budou především aktivity související s řízením, optimalizací a financováním krajské sítě sociálních služeb.</p>
Aktivity vedoucí k naplnění	<ol style="list-style-type: none">1. pravidelné setkávání a podpora činnosti pracovních skupin na krajské úrovni2. tvorba akčních plánů na příslušný kalendářní rok3. pravidelný roční monitoring plnění priorit a opatření strategických dokumentů – Střednědobého a akčních plánů
Realizátor	Jihomoravský kraj – odbor sociálních věcí, pracovní skupiny
Časový horizont	průběžně
Předpokládané náklady	náklady spojené s organizačně-technickým zázemím pro činnost pracovních skupin a s grafickým zpracováním a tiskem akčních plánů
Finanční zdroje	Jihomoravský kraj, v případě realizace individuálního projektu využití finančních prostředků EU dle nacenění příslušné aktivity projektu

Výstupy a hodnotící indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • počet setkání pracovních skupin • zpracované a schválené akční plány na příslušný kalendářní rok • zpracované informativní zprávy o naplňování priorit a opatření SPRSS – akčních plánů předložené do schvalovacích orgánů JMK
--------------------------------	--

Opatření A.3	Podpora vzájemné spolupráce a partnerství JMK a 21 ORP v oblasti komunitního plánování a procesů síťování sociálních služeb
Popis a cíl opatření	<p>Nepostradatelnými partnery procesu plánování dostupnosti sociálních služeb v JMK jsou obce s rozšířenou působností – tj. zadavatelé sociálních služeb koordinující jejich poskytování ve správním území ORP. Cílem aktivity je další podpora plánování na místní úrovni všech 21 ORP a úzká spolupráce s JMK v oblasti řízení, optimalizace a financování krajské sítě sociálních služeb.</p> <p>Vzájemná spolupráce JMK a obcí vychází z uzavřených smluv o spolupráci z roku 2010 a v aktualizované podobě od roku 2012. Smyslem smluvních vztahů je nastavení a realizace aktivní spolupráce za účelem vzájemného provázání procesu plánování služeb, zajištění jednotného metodického přístupu a nastavení procesu získávání podkladů pro sestavování strategických dokumentů v oblasti plánování sociálních služeb.</p> <p>Cílem opatření je také podpora vzájemné spolupráce mezi obcemi a realizace procesu síťování sociálních služeb probíhajícího na úrovni jednotlivých okresů. V JMK tak bude nadále probíhat vzájemně provázaný tříúrovňový systém plánování a síťování sociálních služeb. Na úrovni ORP budou na základě uzavřených smluv s JMK probíhat místní procesy komunitního plánování sociálních služeb. Prostřednictvím zástupců místních procesů pak bude na okresní úrovni řešena problematika vzájemné provázanosti strategií, otázka návrhu a zajištění minimální sítě sociálních služeb pro dané území. Jihomoravský kraj metodicky povede 21 ORP v oblasti komunitního plánování a současně ve spolupráci s okresními týmy bude spravovat, monitorovat, analyzovat dopady a nastavovat jednotlivé mechanismy pro efektivní správu sítě služeb v kraji.</p>
Aktivity vedoucí k naplnění	<ol style="list-style-type: none"> 1. setkávání zástupců JMK a 21 ORP 2. každoroční předávání výstupů z plánovacích procesů v ORP na JMK – podklady pro krajské strategické dokumenty, provázanost s financováním 3. setkávání okresních týmů – nastavování minimální sítě služeb v území
Realizátor	Jihomoravský kraj, 21 ORP
Časový horizont	průběžně v daném období
Předpokládané náklady	náklady spojené s organizačně-technickým zázemím pro realizovaná setkávání
Finanční zdroje	Jihomoravský kraj, v případě realizace individuálního projektu využití finančních prostředků EU dle nacenění příslušné aktivity projektu
Výstupy a hodnotící indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • počet setkání se zástupci ORP • počet setkání okresních týmů • komunitní plány ORP • každoroční počet předaných podkladů – výstupů z procesu KPSS 21 ORP na JMK

Priorita B Optimalizace krajské sítě sociálních služeb v JMK s ohledem na potřebnost, kvalitu a finanční udržitelnost

Opatření B.1	Každoroční sestavování akčních plánů rozvoje sociálních služeb, včetně ekonomické části realizace
Popis a cíl opatření	<p>Akční plány představují jednoleté prováděcí dokumenty Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji. Jejich každoroční sestavování umožňuje JMK definování strategie v oblasti podpory sociálních služeb s ohledem na potřeby, priority a aktuální dostupné finanční zdroje. Prostřednictvím akčních plánů může být stávající krajská síť sociálních služeb doplněna o nové služby nebo potřebné kapacity.</p> <p>Akční plány budou každoročně definovat podobu a nákladovost podporované sítě sociálních služeb v kraji a stanoví rozvojovou strategii na příslušný rok.</p> <p>S ohledem na krajem stanovenou rozvojovou koncepci, obce s rozšířenou působností odevzdávají 1x ročně na JMK záměry na rozvoj služeb (vznik nových/rozšíření stávajících) získané v rámci procesu komunitního plánování sociálních služeb. Deklarací potřebnosti na svém území a finanční podporou nových záměrů tak jednotlivé obce doporučují rozvojové záměry zařadit do financované sítě služeb z dotačního systému kraje, a také navrhnout k podpoře z prostředků ze státního rozpočtu. Provázáním jednotlivých rozvojových záměrů s nastavenými strategiemi, potřebností a finanční spoluúčastí jsou eliminovány nesystematické rozvojové tendence, které by způsobily neudržitelnost systému.</p>
Aktivity vedoucí k naplnění	<ol style="list-style-type: none">1. tvorba jednoletých akčních plánů ve spolupráci se zástupci 21 ORP a pracovními skupinami2. každoroční vyhodnocení realizace opatření a aktivit akčního plánu
Realizátor	Jihomoravský kraj – odbor sociálních věcí, pracovní skupiny
Časový horizont	<p>průběžně dle níže uvedeného harmonogramu</p> <p><i>jaro – vyhodnocení realizace akčního plánu předchozího roku, stanovení rozvojové strategie</i></p> <p>červen – odevzdání rozvojových záměrů sociálních služeb z obcí s rozšířenou působností na Jihomoravský kraj pro tvorbu akčního plánu na následující rok</p> <p><i>podzim – předložení zpracovaného akčního plánu do schvalovacích orgánů JMK</i></p>
Předpokládané náklady	náklady spojené s grafickým zpracováním a tiskem akčních plánů
Finanční zdroje	Jihomoravský kraj, v případě realizace individuálního projektu využití finančních prostředků EU dle nacenění příslušné aktivity projektu
Výstupy a hodnotící indikátory	<ul style="list-style-type: none">• zpracované a schválené akční plány na příslušný kalendářní rok• zpracované informativní zprávy o naplňování priorit a opatření SPRSS – akčních plánů předložené do schvalovacích orgánů JMK

Opatření B.2	Opatření 2.2 Realizace pokračujících procesů optimalizace sítě služeb na okresní úrovni a podpora participace obcí na financování krajské sítě sociálních služeb
Popis a cíl opatření	<p>Specifikem JMK je důraz na roli a zapojení obcí – základní jednotkou procesu plánování rozvoje služeb jsou obce s rozšířenou působností. Proto jsou v otázce nastavení a financování sítě obce pro kraj nepostradatelnými partnery. Ve všech 21 ORP je realizován, na základě smluv s krajem, proces komunitního plánování. JMK definuje rámcové strategie, metodicky obce vede, pracuje s výstupy od obcí a provazuje je s financováním. Obce prostřednictvím procesu KPSS deklarují potřebnost a finanční podporu služeb, čímž významně ovlivňují podobu krajské sítě sociálních služeb. Tato nastavená strategie má prostřednictvím smluvního zakotvení politickou podporu, umožňuje optimalizovat podobu sítě služeb v návaznosti na místní potřeby a priority a garantuje stabilitu financování potřebných služeb.</p> <p>Spoluúčast obcí na financování krajské sítě služeb byla nastavena od roku 2012 ve vztahu k rozvoji sociálních služeb – mechanismus deklarace potřebnosti a podpory nových sociálních služeb. V návaznosti na zahájení procesů optimalizace sítě služeb, princip finanční spoluúčasti obce dokládá potřebnost dané služby v regionu a je nezbytným předpokladem pro zařazení služby do krajské sítě služeb financované z rozpočtu JMK a ze státního rozpočtu přerozdělovaného prostřednictvím JMK.</p> <p>Okresní multidisciplinární týmy představují od roku 2014 novou platformu pro vzájemná setkávání a řešení problematiky optimalizace a síťování sociálních služeb v daném okrese JMK. V JMK tak vznikl vzájemně provázaný tříúrovňový systém plánování a síťování sociálních služeb. Na úrovni 21 ORP probíhají procesy komunitního plánování sociálních služeb. Na okresní úrovni je pak prostřednictvím politických i odborných zástupců místních procesů řešena problematika provázanosti strategií a otázka návrhu a zajištění minimální sítě sociálních služeb v daném okrese. Jihomoravský kraj pak nastavuje rámcové strategie, metodicky vede 21 ORP v komunitním plánování a ve spolupráci s okresními týmy monitoruje, analyzuje dopady a nastavuje jednotlivé mechanismy pro efektivní správu krajské sítě služeb.</p> <p>V daném období budou pokračovat procesy optimalizace sítě služeb se zaměřením na služby odborného sociálního poradenství a sociální péče. Mechanismy nastavení jejich minimální okresní sítě budou nadále úzce provázány s doložením potřebnosti a deklarací příslušné ORP o spolufinancování služby, jako nezbytném předpokladu pro další financování služby.</p>
Aktivity vedoucí k naplnění	<ol style="list-style-type: none"> 1. setkávání okresních týmů 2. návrhy okresních minimálních sítí za poradenské služby a služby sociální péče 3. vytvoření přehledu podporované krajské sítě sociálních služeb
Realizátor	Jihomoravský kraj – odbor sociálních věcí, 21 ORP
Časový horizont	průběžně v daném období
Předpokládané náklady	náklady spojené s organizačně-technickým zázemím pro realizovaná setkávání

Finanční zdroje	Jihomoravský kraj, obce v JMK
Výstupy a hodnotící indikátory	<ul style="list-style-type: none">• počet setkání okresních týmů• návrhy okresních minimálních sítí• usnesení schvalovacích orgánů obcí o garanci spolufinancování sociálních služeb v území• schválené strategické krajské dokumenty obsahující pravidla a principy spolufinancování obcí

Opatření B.3	Realizace individuálního projektu na financování služeb sociální prevence
Popis a cíl opatření	<p>Projekt „Vybrané služby sociální prevence v Jihomoravském kraji“ navazuje na realizaci předchozích dvou individuálních projektů na financování vybraných služeb sociální prevence a potřebu nastavení optimální sítě služeb sociální prevence v kraji. Zároveň však přináší inovativní prvky, které souvisí s jeho úzkou vazbou na aktuální podobu a aktivity v rámci procesu plánování sociálních služeb v kraji, a také s větším důrazem na efektivitu poskytovaných sociálních služeb.</p> <p>Do projektu jsou zařazeny čtyři druhy sociálních služeb: azylové domy, domy na půl cesty, intervenční centrum a sociálně terapeutické dílny, jejichž dostupnost je v Jihomoravském kraji klíčová s ohledem na jejich pobytový charakter nebo minimální zastoupení v kraji.</p> <p>Financování vybraných služeb sociální prevence bude probíhat v období leden – září 2015 na základě smluv uzavřených prostřednictvím realizace veřejných zakázek. Podmínkou realizace je nutnost zajistit závazek udržitelnosti po dobu 24 měsíců od skončení projektu v rozsahu 50 % podpořených osob.</p>
Aktivity vedoucí k naplnění	<ol style="list-style-type: none">1. uzavření smluv s vybranými poskytovateli služeb v rámci veřejných zakázek2. vlastní financování
Realizátor	Jihomoravský kraj, členové realizačního týmu projektu
Časový horizont	leden – listopad 2015
Předpokládané náklady	70 937 349 Kč
Finanční zdroje	Evropský sociální fond a státní rozpočet ČR
Výstupy a hodnotící indikátory	<ul style="list-style-type: none">• počet uzavřených smluv s poskytovateli preventivních služeb• objem vyčerpaných finančních prostředků

Opatření B.4	Spuštění a provoz benchmarkingové aplikace pro hodnocení a financování sociálních služeb v JMK, včetně aktualizace systému hodnotících kritérií – Metodiky pro hodnocení sociálních služeb v JMK v návaznosti na síť sociálních služeb a v souladu se střednědobým plánováním
Popis a cíl opatření	<p>Cílem aktivity je zefektivnění nástrojů pro řízení krajské sítě sociálních služeb. Benchmarkingová databáze sociálních služeb napomůže k zajištění, aby pro oblast plánování, financování služeb byly k dispozici analytické nástroje, informace a jednotná data potřebná pro efektivní správu sítě sociálních služeb. Klíčovým prvkem bude propojení a nastavení přístupu pro ORP – využitelnost dat a výstupů v rámci celého území JMK. Součástí aplikace budou ověřovací a kontrolní mechanismy pravdivosti dat.</p> <p>V průběhu roku 2015 dojde k finalizaci nastavení systému, bude odzkoušen provoz aplikace a proběhne zaškolení uživatelů. Oficiální spuštění aplikace se uskuteční ve 2. polovině roku v návaznosti na termíny dotačních řízení pro rok 2016. Správa aplikace bude zajištěna odborem sociálních věcí Krajského úřadu JMK. Udržitelnost databáze zahrnující aktualizaci modulů bude řešena prostřednictvím servisní smlouvy s vybraným dodavatelem.</p> <p>Metodika pro hodnocení sociálních služeb v JMK nastavuje základní kritéria a požadavky na kvalitu a efektivitu služeb v kraji. Je základním dokumentem pro hodnocení dotací – prostřednictvím schváleného systému kritérií a vah jsou hodnoceny žádosti o dotace na sociální služby, dle výsledků (získaného bodového hodnocení) pak probíhá následné financování jednotlivých sociálních služeb. Každoroční aktualizace umožňuje analyzovat a ověřovat dopady nastaveného systému, zohledňovat potřeby, priority a optimalizovat podobu sítě sociálních služeb v kraji.</p>
Aktivity vedoucí k naplnění	<ol style="list-style-type: none"> 1. nastavení a pilotní provoz benchmarkingové aplikace 2. realizace školení pro uživatele aplikace – poskytovatele a zadavatele sociálních služeb 3. spuštění aplikace ve vazbě na sběr žádostí pro dotační řízení JMK 2016 4. provoz aplikace na základě servisní smlouvy s vybraným dodavatelem 5. aktualizace Metodiky pro hodnocení sociálních služeb v JMK
Realizátor	JMK – odbor sociálních věcí
Časový horizont	<p>průběžně dle nastaveného harmonogramu: <i>do dubna 2015 – finalizace nastavení systému</i> <i>duben 2015 – zaškolení uživatelů</i> červenec 2015 a dále – oficiální spuštění systému, provoz na základě servisní smlouvy</p>
Předpokládané náklady	max. 200 000 Kč roční servisní smlouva
Finanční zdroje	Jihomoravský kraj
Výstupy a hodnotící indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • funkční benchmarkingová aplikace • počet školení pro uživatele aplikace • spuštění dotačního řízení JMK pro sociální služby přes aplikaci • uzavření servisní smlouvy s dodavatelem • každoročně aktualizovaná Metodika pro hodnocení služeb v JMK předložená do schvalovacích orgánů JMK

Opatření B.5	Nastavení systému financování sociálních služeb v JMK v souladu s pravidly veřejné podpory a s uplatněním principu vyrovnávací platby
Popis a cíl opatření	<p>Cílem opatření je nastavení pravidel víceletého financování sociálních služeb tak, aby byly zachovány zásady veřejného financování sociálních služeb a jejich soulad s pravidly veřejné podpory a veřejného zadávání s ohledem na legislativu platnou v České republice, Evropské unii i k očekávaným trendům ve vývoji evropských pravidel veřejné podpory a veřejného zadávání.</p> <p>JMK má od roku 2014 nastavené víceleté financování služeb, stejně jako parametry pro nákladovost jednotlivých typů sociálních služeb. V následujícím období je nezbytné nastavit další principy slučitelné veřejné podpory při financování sociálních služeb jako služeb obecného hospodářského zájmu: nastavení smluv mezi poskytovateli a zadavateli ve formě pověření jednotlivým službám, stanovení podílů jednotlivých zadavatelů (obce, kraj, stát) v jednotné parametrické výši, nastavení principu vyrovnávacích plateb s důrazem na odstranění rizik duplicity financování některých nákladů, a tudíž i tzv. nadměrné vyrovnávací platby jako prvku nedovolené veřejné podpory a posílení kontrolních mechanismů.</p>
Aktivity vedoucí k naplnění	1. příprava nastavení systému financování v souladu s pravidly veřejné podpory 2. notifikace systému u Evropské komise
Realizátor	Jihomoravský kraj – odbor sociálních věcí
Časový horizont	rok 2015–2016
Předpokládané náklady	Bude upřesněno v akčních plánech.
Finanční zdroje	Jihomoravský kraj, v případě realizace individuálního projektu využití finančních prostředků EU dle nacenění příslušné aktivity projektu
Výstupy a hodnotící indikátory	<ul style="list-style-type: none">• notifikace systému Evropskou komisí• financování sociálních služeb v JMK prostřednictvím systému vyrovnávacích plateb• aktualizace dokumentů souvisejících s financováním služeb

Opatření B.6	Posílení kontrolních mechanismů hospodaření, výkaznictví a efektivity sociálních služeb zařazených do krajské sítě sociálních služeb
Popis a cíl opatření	<p>V souvislosti s definicí a schválením základních požadavků na kvalitu a efektivitu sociálních služeb financovaných z rozpočtu JMK – viz Metodika pro hodnocení sociálních služeb v JMK a s přechodem financování služeb z MPSV na krajské samosprávy, vystupuje do popředí nezbytnost nastavení kontrolních mechanismů a realizace kontrolních šetření v místě poskytování sociálních služeb.</p> <p>Záměrem JMK v následujícím období je zavést pravidelné kontroly a vyhodnocování činnosti poskytovatelů sociálních služeb zařazených do podporované krajské sítě sociálních služeb. Kontrolní šetření bude realizováno zaměstnanci odboru sociálních věcí Krajského úřadu Jihomoravského kraje a bude zacílené jak na finanční oblast, tak na kontrolu efektivity a výkaznictví poskytovaných služeb.</p> <p>Cílem realizace opatření je podpora hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti vynakládaných prostředků z veřejných rozpočtů i úsilí efektivity služeb poskytovaných na území JMK.</p>
Aktivity vedoucí k naplnění	<ol style="list-style-type: none"> 1. nastavení kontrolních mechanismů – metodika, plány kontrol 2. realizace kontrolních šetření v sociálních službách 3. provázání výstupů s financováním sociálních služeb
Realizátor	Jihomoravský kraj – odbor sociálních věcí
Časový horizont	průběžně v daném období
Předpokládané náklady	náklady spojené s cestovním a mzdovými prostředky pracovníků odboru sociálních věcí
Finanční zdroje	Jihomoravský kraj
Výstupy a hodnotící indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • zpracované dokumenty k realizaci kontrolních šetření • počet provedených kontrolních šetření v daném roce

Priorita C Podpora zvyšování kvality sociálních služeb

Opatření C.1	Důraz na kvalitativní aspekty poskytování sociálních služeb – realizace kontrolních šetření kvality sociálních služeb a provázanost výstupů s hodnocením a financováním sociálních služeb
Popis a cíl opatření	<p>Jihomoravský kraj dlouhodobě usiluje o zvyšování kvality sociálních služeb, které tvoří krajskou síť sociálních služeb a jsou financovány z veřejných rozpočtů. Pro kraj, stejně jako pro další poskytovatele finančních prostředků, je aktuální otázka rovnováhy mezi ekonomickou realitou, která klade jasná omezení z hlediska nákladů na poskytování služeb, nabízenou kvalitou a dostupností těchto služeb.</p> <p>Cílem opatření je další podpora zvyšování kvality sociálních služeb poskytovaných v zařízeních na území Jihomoravského kraje – pro poskytovatele služeb zpětná vazba ohledně kvality jejich služeb a pro Jihomoravský kraj získání měřitelných a vzájemně srovnatelných výstupů pro hodnocení kvality služeb v návaznosti na jejich financování.</p> <p>Realizace kontrolních šetření kvality služeb byla zahájena v rámci projektu „Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji III.“ za účelem vyhodnocení dílčího kritéria „Kvalita služeb“, které má v celkovém hodnotícím systému sociálních služeb v JMK váhu 16%. Tímto mechanismem JMK i obce, které se připojily k přijetí Metodiky pro hodnocení služeb v JMK, deklarují zájem na financování služeb, které jsou poskytovány kvalitně, v souladu s legislativními požadavky. Kritérium je zaměřeno pouze na hodnocení práce s uživatelem ve službách prostřednictvím osobní dokumentace uživatelů. Což je ve shodě s odbornou veřejností i představiteli kraje a obcí důležitá zpětná vazba, která by měla ovlivnit výši získaných prostředků z veřejných zdrojů. Šetření jsou realizována na základě samosprávného rozhodnutí kraje s cílem získat rámcovou zpětnou vazbu o kvalitě služeb v území, která je v relativně krátkém čase vzájemně porovnatelná, vyjadřují zájem JMK o kvalitativní aspekty podporovaných služeb a slouží k zefektivnění vynakládání prostředků z veřejných zdrojů.</p> <p>Po ukončení realizace výše uvedeného projektu k 30. 06. 2015 budou kontrolní šetření probíhat na základě finanční podpory z rozpočtu JMK.</p>
Aktivity vedoucí k naplnění	<ol style="list-style-type: none"> 1. vytvoření a setkávání týmu odborníků na kvalitu sociálních služeb 2. realizace kontrolních šetření v sociálních službách 3. provázání výstupů s dotačním systémem a financováním služeb
Realizátor	Jihomoravský kraj – odbor sociálních věcí, inspekční tým
Časový horizont	průběžně v daném období
Předpokládané náklady	cca 300 000 Kč ročně po ukončení realizace projektu
Finanční zdroje	Jihomoravský kraj, Evropský sociální fond a státní rozpočet ČR
Výstupy a hodnotící indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • roční počet realizovaných kontrolních šetření • výsledky kontrolních šetření

Opatření C.2	Podpora procesu transformace, humanizace a modernizace pobytových sociálních služeb vycházející z mapování individuálních potřeb jejich uživatelů
Popis a cíl opatření	<p>Cílem opatření je podporovat sociální služby naplňující ideu deinstitucionalizace, aby bylo osobám s postižením umožněno žít život srovnatelný s majoritní společností. Hlavní myšlenkou deinstitucionalizace je presumce rovnoprávného postavení osoby se zdravotním postižením s osobou z řad zdravé populace. Stejně jako má každý občan České republiky právo rozhodovat o sobě a svém životě, má i člověk s hendikepem mít možnost zvolit si s nezbytnou mírou podpory podobu svého života, kterou si sám zvolí. Nesmí být nucen žít s lidmi, které si sám nevybral a v podmínkách, které nesou specifické rysy netypické pro běžný způsob života. Prostředkem k dosažení cíle je zasazovat se o vznik takových sociálních služeb, které budou přizpůsobeny skutečným potřebám svých uživatelů, budou umožňovat běžný životní rytmus a budou poskytované nejpřirozenějšími formami.</p> <p>Jihomoravský kraj bude pokračovat v nastaveném transformačním procesu, bude propagovat myšlenku deinstitucionalizace a cíleně podporovat organizace, které Jihomoravskému kraji předložily transformační plán zařízení a jsou zapsány ve schváleném krajském dokumentu „Strategie transformace sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením v JMK na období 2014–2020“, který řídí proces změny v souladu se všemi definovanými hlavními zásadami. Podporované aktivity musí vést k humanizaci a modernizaci poskytovaných sociálních služeb dle současných trendů a musí zohledňovat individuální potřeby uživatelů. V souvislosti se snižováním kapacit velkokapacitních zařízení budou vznikat nové nízkokapacitní komunitní služby.</p>
Aktivity vedoucí k naplnění	<ol style="list-style-type: none"> 1 pokračování v zapojení do projektu MPSV „Transformace sociálních služeb“ a přistoupení k novým projektům zaměřeným na vzdělávání s tematikou transformace a deinstitucionalizace 2. pravidelné setkávání Regionálního transformačního týmu, konzultace se zapojenými organizacemi, jejich metodická a další podpora 3. vyhodnocení plnění cílů Strategie transformace sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením v JMK na období 2014–2020, revize strategického dokumentu 4. navázání spolupráce s obcemi v blízkém okolí transformujících se zařízení 5. dokončení dvou investičních projektů Srdce v domě, p. o. (I. etapa Lednice a II. etapa Mikulov), monitorování vyhlášených výzev z evropských fondů pro realizaci dalších investičních akcí 6. vyhotovení transformačních plánů zapojených organizací 7. registrace komunitních služeb vznikajících v procesu transformace
Realizátor	Jihomoravský kraj, Srdce v domě, p. o., Domov Horizont, p. o., Zelený dům pohody, p. o., Paprsek p. o., Zámek Břežany, p. o., MPSV

Časový horizont	<p>rok 2015</p> <ul style="list-style-type: none">• ukončení investičních projektů Srdce v domě, p. o. (I. a II. etapa) – kolaudace stavby, zahájení poskytování služby CHB• zahájení poskytování služby CHB Domovem Horizont, p. o. a Zeleným domem pohody, p. o., navýšení kapacity CHB Zámku Břežany, p. o. <p>rok 2016</p> <ul style="list-style-type: none">• revize Strategie transformace JMK <p>v letech 2016–2017</p> <ul style="list-style-type: none">• zahájení poskytování služby CHB Paprskem p. o.• navyšování kapacit vzniklých komunitních služeb se souběžným snižováním kapacit pobytových služeb v původních objektech zapojených organizací• realizace nových investičních záměrů v závislosti na možnosti čerpání finančních prostředků
Předpokládané náklady	<p>Investice Srdce v domě, p. o. 32 mil. Kč + náklady na realizaci nově podaných investičních záměrů</p> <p>Podpora organizací zapojených do transformace</p> <ul style="list-style-type: none">• provoz plánovaných nově vzniklých CHB 13,5 mil./ročně + další cílené navyšování kapacit komunitních služeb• příprava na přechod do komunitní služby, stáže, školení, materiální vybavení nových domácností a humanizace prostor ve stávajících budovách cca 5 mil. Kč ročně
Finanční zdroje	Jihomoravský kraj, IOP, ESF, IROP, MPSV
Výstupy a hodnotící indikátory	<ul style="list-style-type: none">• počet osob odcházejících z velkokapacitního ústavu do služby poskytované komunitním způsobem• počet a kapacita vzniklých komunitních služeb (vč. rozložení dle domácností)• revidovaný strategický dokument Jihomoravského kraje k transformaci• transformační plány zapojených organizací• počet setkání se zástupci obcí k problematice transformace

Opatření C.3	Podpora realizace projektů zvyšujících kvalitu péče v sociálních službách
Popis a cíl opatření	<p>Záměrem Jihomoravského kraje v následujícím období je podporovat aktivity poskytovatelů sociálních služeb vedoucí ke zkvalitňování péče o uživatele. Proto bude kraj, s ohledem na posouzení dopadů a efektivity plánovaných záměrů, podporovat jednotlivé projekty obcí a poskytovatelů sociálních služeb předkládaných do aktuálních výzev Evropských fondů, a to prostřednictvím potvrzení souladu se Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb.</p> <p>JMK jako zřizovatel 27 příspěvkových organizací v oblasti sociálních služeb, také dlouhodobě realizuje projekty rozvíjející odbornost a dovednosti pracovníků s ohledem na specifické potřeby uživatelů. Projekt gerontologické a organizační supervize je v příspěvkových organizacích JMK realizovaný již od roku 2010, s cílem zvýšit kvalitu poskytovaných služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením, a to v souladu s kritérii České Alzheimerovské společnosti. Základem projektu je podpora vzdělávání a rozvoje pracovníků pečujících o seniory s demencí a Alzheimerovou chorobou. Pro následující období je prioritou rozšíření odborné podpory a vzdělávání pracovníků v oblasti dlouhodobé zdravotně-sociální péče, pokračování v realizaci programu Bon Appetit, dramaterapie a taneční terapie. Nová témata pro vzdělávání budou zaměřena na podporu a rozvoj manažerských kompetencí středního a nižšího managementu. Další oblastí vzdělávání je spolupráce s rodinou a vedení případu s cílem přispět k posílení spolupráce a společné odpovědnosti profesionálních a rodinných pečujících v zajišťování péče, zejména integraci sociální a zdravotní péče. V zařízeních, která dosud nezískala certifikát Vážka, bude probíhat intenzivní podpora a průběžné supervize. Některá zařízení budou certifikát obhajovat v rámci re-auditu.</p>
Aktivity vedoucí k naplnění	<ol style="list-style-type: none"> 1. podpora projektů obcí a poskytovatelů sociálních služeb zaměřených na zvyšování kvality služeb při předkládání žádostí do aktuálních výzev evropských fondů – soulad se Střednědobým plánem 2. pokračování realizace projektu gerontologické a organizační supervize v příspěvkových organizacích JMK
Realizátor	Jihomoravský kraj, Česká Alzheimerovská společnost, Univerzita Karlova – Fakulta humanitních studií, poskytovatelé sociálních služeb, obce
Časový horizont	průběžně v daném období
Předpokládané náklady	1,5 mil. Kč
Finanční zdroje	Jihomoravský kraj, evropské fondy
Výstupy a hodnotící indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • vydaná potvrzení projektům o souladu se Střednědobým plánem • finanční podpora z rozpočtu JMK projektu gerontologické a organizační supervize • počet zařízení, která získala certifikát Vážka • počet zařízení, která obhájila certifikát Vážka • zpracování kuchařky Jídlo do ruky v programu Bon Appetit • veřejné prezentace výstupů taneční terapie • rozvojové plány příspěvkových organizací JMK

Priorita D Podpora informovanosti o sociálních službách

Opatření D.1	Podpora dostupnosti informací o sociálních službách v Jihomoravském kraji
Popis a cíl opatření	Zlepšit informovanost obyvatel JMK o možnostech pomoci a poskytovaných sociálních službách. Zacílení na širokou veřejnost, podpora vzájemné spolupráce s oblastmi provázanými se sociálními službami
Aktivity vedoucí k naplnění	1. aktualizace webových stránek www.socialnisluzby-jmk.cz 2. vytvoření pravidel a systému kontroly a aktualizace dat v on-line katalogu sociálních služeb, provázání s benchmarkingovou aplikací 3. vydávání a distribuce Adresáře sociálních služeb v JMK tištěné podobě
Realizátor	Jihomoravský kraj – odbor sociálních věcí
Časový horizont	průběžně v daném období
Předpokládané náklady	náklady spojené s grafickým zpracováním a tiskem Adresářů sociálních služeb
Finanční zdroje	Jihomoravský kraj, v případě realizace individuálního projektu využití finančních prostředků EU dle nacenění příslušné aktivity projektu
Výstupy a hodnotící indikátory	<ul style="list-style-type: none">• dostupné, funkční a aktualizované webové stránky• webový katalog sociálních služeb se základními a funkčními informacemi o sociálních službách v JMK• počet vydaných Adresářů sociálních služeb

Opatření D.2	Realizace informačních aktivit prostřednictvím vzájemných setkávání aktérů sociálních služeb
Popis a cíl opatření	Podpora informovanosti poskytovatelů, zadavatelů a uživatelů sociálních služeb prostřednictvím vzájemných setkání
Aktivity vedoucí k naplnění	1. veletrh sociálních služeb 2. konference, kulaté stoly, panelové diskuze
Realizátor	Jihomoravský kraj – odbor sociálních věcí, vybraní dodavatelé z výběrových řízení
Časový horizont	průběžně v daném období
Předpokládané náklady	náklady spojené s účastí na veletrhu sociálních služeb v roce 2017 (cca 200 tis. Kč) a s organizačně-technickým zajištěním dalších realizovaných aktivit
Finanční zdroje	Jihomoravský kraj, v případě realizace individuálního projektu využití finančních prostředků EU dle nacenění příslušné aktivity projektu
Výstupy a hodnotící indikátory	<ul style="list-style-type: none">• účast JMK na veletrhu sociálních služeb• počet uskutečněných setkání s poskytovateli a zadavateli sociálních služeb• počet zúčastněných osob

STRATEGIE PODPOROVANÉHO ROZVOJE SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V JMK NA OBDOBÍ 2015–2017

Cílem strategie na následující období je optimalizace stávající sítě sociálních služeb s ohledem na reálné potřeby, kvalitu, efektivitu poskytované péče a finanční udržitelnost podporovaného systému. Současně jsou však vytvořeny dílčí podmínky pro rozvoj, neboť je zřejmé, že stávající síť sociálních služeb nedokáže zcela pokrýt požadavky potřebných občanů. S ohledem na nutnost stabilizace podporované sítě po přechodu financování služeb sociální prevence z evropských fondů do dotačních systémů v průběhu roku 2015 a 2016, bude **podpora rozvoje zaměřena pouze na vybrané druhy sociálních služeb, přičemž omezení je v některých případech ještě podmíněno neexistencí služby v dané lokalitě, nebo vymezenou cílovou skupinou.**

Konkrétní podoba rozvojové strategie na příslušný rok bude upřesňovaná v akčních plánech. Podmínkou pro podporu rozvojových záměrů je:

- soulad s aktuální jednoletou strategií JMK (akční plán) vycházející ze Střednědobého plánu
- soulad s komunitním plánem příslušné ORP
- u nových služeb garance spolufinancování obcí ve stanovené výši (10–20 % z nákladů služby)
- soulad návrhu rozpočtu služby s aktuální Metodikou pro hodnocení sociálních služeb v JMK.

Podpora rozvojových záměrů se týká pouze služeb splňujících podmínky pro vstup/udržení se v krajské síti sociálních služeb.

Tab. Rámcová strategie podporovaného rozvoje sociálních služeb v JMK na období 2015–2017

Druh služby	Rozvoj služeb		Podmínky
	vznik nových	rozšíření stávajících	
azylové domy	√	√	vznik nových pouze v okrese, kde dosud žádné zařízení neexistuje
centra denních služeb	-	-	
denní stacionáře	√	-	pouze v ORP, kde dosud žádné zařízení neexistuje
domovy pro osoby se ZP	-	-	
domovy pro seniory	√	-	pouze zařízení JMK financované z EIB
domovy se zvláštním režimem	√	√	pouze zařízení JMK financované z EIB + další služby pouze pro cílové skupiny: psychotici, alkoholici, nízkopříjmoví senioři
domy na půl cesty	-	-	
chráněné bydlení	√	√	pouze pro osoby se zdravotním postižením
intervenční centra	-	√	v návaznosti na doloženou potřebnost z ORP možnost rozšíření kapacity stávající služby

Druh služby	Rozvoj služeb		Podmínky
	vznik nových	rozšíření stávajících	
kontaktní centra	-	-	
krizová pomoc	-	√	v návaznosti na doloženou potřebnost z ORP možnost rozšíření kapacit stávajících služeb
nízkoprahová denní centra	√	-	pouze v okrese, kde dosud žádné zařízení neexistuje
nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	√	-	pouze v okrese, kde dosud žádné zařízení neexistuje
noclehárny	√	-	pouze v okrese, kde dosud žádné zařízení neexistuje
odborné sociální poradenství	-	√	pouze rozšíření stávajících ve vazbě na dluhové poradenství u služeb zařazených do krajské minimální sítě poradenských služeb
odlehčovací služby ambul. + terénní	√	√	vznik nových pouze v okrese, kde dosud služba neexistuje
odlehčovací služby pobytové	√	√	vznik nových pouze v okrese, kde dosud služba neexistuje
osobní asistence	√	√	pouze pro osoby se ZP
pečovatelská služba	√	√	
podpora samostatného bydlení	√	√	
průvodcovské a předčitatelské služby	-	-	
raná péče	-	√	pouze rozšíření stávajících služeb
služby následné péče	-	-	
SAS pro rodiny s dětmi	√	-	pouze v okrese, kde dosud služba neexistuje
SAS pro seniory a osoby se ZP	-	-	
sociální rehabilitace ambulantní + terénní	√	√	pouze pro cílovou skupinu osob s autismem a s duševním onemocněním
sociální rehabilitace pobytová	-	-	
sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních	-	-	
sociálně terapeutické dílny	√	√	
telefonická krizová pomoc	-	-	
terapeutické komunity	-	-	
terénní programy	-	-	
tísňová péče	√	√	vznik nových pouze v okrese, kde dosud žádné zařízení neexistuje
tlumočnické služby	-	-	
týdenní stacionáře	-	-	

PRIORITY PRO CÍLOVÉ SKUPINY

SENIORI

Pro účely plánování sociálních služeb v JMK a zpracování tohoto dokumentu zahrnuje cílová skupina seniorů osoby pobírající starobní důchod, kteří z důvodu nepříznivé životní situace způsobené věkem a zdravotním stavem potřebují částečnou nebo úplnou podporu při zvládání základních činností spojených s péčí o vlastní osobu.

Systém péče o seniory, kteří již potřebují nějaký druh pomoci, je poskytován především zdravotními a sociálními službami. Důsledkem probíhajícího demografického stárnutí bude zvýšený nárůst požadků na dostupnost, udržitelné fungování a vzájemnou provázanost obou systémů. Prostřednictvím Střednědobého plánu je v souladu s legislativním vymezením řešen systém sociálních služeb pro seniory, s ohledem na jejich reálné potřeby. V návaznosti na deklarované hlavní principy dokumentu je nezbytné zmínit, že sociální služby představují podpůrný mechanismus pro seniory, kteří potřebují pomoc s péčí o vlastní osobu v situaci, kdy tuto péči nemůže zajistit rodina, blízcí, asistenti sociální péče, ani další podpůrné instituce. Systém sociálních služeb je zacílen na nejpotřebnější a nejzranitelnější obyvatele regionu, svým nastavením nemůže nahrazovat nedostatky v jiných politikách např. bydlení, bezpečnost apod.

Východiska pro strategii v oblasti sociálních služeb pro seniory na území JMK

Jihomoravský kraj má ve srovnání s celorepublikovým průměrem starší věkovou strukturu obyvatel. Podle trendu posledních let a vývojových prognóz lze očekávat stárnutí obyvatel i v dalších letech. Ve střednědobém i dlouhodobějším horizontu však nepůjde o dramatické změny, nýbrž dlouhodobé a postupné proměny podílu jednotlivých složek populace charakteristické nárůstem počtu obyvatel ve věku 65+ společně s poklesem podílu věkové kategorie 0–14 let.

Základní sociodemografická charakteristika kraje¹:

- JMK je charakterizován mírným nárůstem počtu obyvatel, na území kraje na konci roku 2013 žilo 1,17 mil. obyvatel, během roku se počet obyvatel zvýšil o 1 428, což bylo způsobeno zejména kladným přirozeným přírůstkem;
- třetina obyvatel žije v krajském městě, pokračují však suburbanizační procesy, kdy podíl městského obyvatelstva klesl na 62 %, průměr ČR je 69,4 %;
- z pohledu věkové skladby obyvatelstva největší část tvoří osoby ve věku 15 až 64 let; (67,4 %), následuje skupina obyvatel ve věku 65 a více let – 17,8 % (4. nejvyšší mezi kraji), nejnižší podíl 14,8 % tvoří obyvatelé ve věku do 14 let (5. nejnižší místo mezi kraji). V dlouhodobém srovnání je patrné výrazné snížení podílu dětské složky (z 20,6 % v roce 1991) a naopak nárůst podílu obyvatel 65 let a více (13,4 % v roce 1991);
- v souvislosti s výše uvedeným údajům dochází k výraznému nárůstu indexu stáří – v roce 2013 na 100 dětí připadlo 120,2 osob starších 65 let, přičemž v roce 1991 to bylo pouze 65,1 osob starších 65 let; od roku 2008 lze sledovat jistou kontinuitu vývoje – dochází k meziročnímu nárůstu o cca 2 %;

1 viz Projekce obyvatelstva České republiky do r. 2065. Praha, ČSÚ, 2009.; Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihomoravského kraje v roce 2013. Brno, ČDÚ 2014.

- zvyšuje se také průměrný věk obyvatel v kraji – činil 41,7 roku (5. nejvyšší mezi kraji) – za 22 let se zvýšil o 5 let. Nejvyšší průměrný věk byl v nejmenších obcích do 200 obyvatel – 43,1 roku a ve městě Brně – 42,5 roku;
- zvyšuje se střední délka života – u mužů 75,43 (5. nejvyšší mezi kraji) a u žen 81,88 (2. nejvyšší mezi kraji); od roku 1991 u mužů o 6,45 roku a u žen o 5,24 roku;
- téměř 60% z celkového počtu důchodů tvoří starobní důchody. Na konci roku 2013 starobní důchod v kraji pobíralo 191,8 tisíc osob, meziročně se jejich počet zvýšil jen nepatrně, a to o 251 osob. Mezi příjemci starobního důchodu převažují ženy (104,1 tisíc), zatímco počet mužů dosáhl 87,7 tisíc;
- výše starobního důchodu dlouhodobě zaostává za průměrem České republiky. V JMK činila 10 832 Kč, oproti průměru ČR byla nižší o 138 Kč a ve srovnání s ostatními kraji byla 6. nejnižší.
- Podle projekce obyvatelstva v krajích podle ČSÚ² bude počet obyvatel v JMK růst do roku 2021. Jen do roku 2014 se na přírůstku obyvatel bude podílet migrace i přirozený přírůstek, poté je předpokládán pouze přírůstek obyvatel zásluhou stěhování. Do roku 2050 se sníží počet obyvatel o cca 46 tisíc osob. Předpokládá se, že třetinu z tohoto počtu budou tvořit osoby starší 65 let, tento vývoj se neliší od jiných krajů.

Analýza stávajícího stavu

Jihomoravský kraj dlouhodobě podporuje síť terénních a ambulantních služeb umožňujících život v přirozeném prostředí, současně však usiluje o budování kapacit pobytových služeb pro seniory se zacílením na nejpotřebnější, což dokazují aktuální statistiky i mezikrajská srovnání. Následující tabulka demonstruje meziroční nárůst počtu lůžek v pobytových službách pro seniory, nejvýraznější nárůst je u domovů se zvláštním režimem, čímž je podpořena dostupnost služeb pro nejpotřebnější.

Tab. Vývoj počtu lůžek v pobytových službách pro seniory v JMK

Rok/kapacita služeb	Domovy pro seniory		Domovy se zvláštním režimem	
	počet služeb	počet lůžek	počet služeb	počet lůžek
2011	46	3052	32	2067
2012	48	3103	31	2186
2013	47	3036	36	2492
2014 (k 1.9.)	48	3128	35	2726

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, MPSV ČR, 2014; Interní podklady Odboru sociálních věcí KrÚ JMK, 2011–2014.

Kapacita pobytových služeb je však soustředěna do velkých pobytových služeb, v minulých obdobích byly zvyšovány kapacity a realizovány přístavby u stávajících služeb. Poskytování péče ve velkokapacitních zařízeních představuje ekonomicky výhodnější variantu, nicméně klade vyšší nároky na respektování individuálních potřeb uživatelů, integrační procesy a podporu přirozených vazeb a zapojení do života místní komunity. Důsledkem je také nedostatek malokapacitních služeb v přirozených lokalitách uživatelů, aby byly systémem služeb podporovány vazby s přirozeným prostředím ve všech etapách života uživatelů.

Přestože JMK patří v počtu lůžek pro seniory v rámci mezikrajského srovnání jedno z předních míst, lokálně se objevuje vyšší úroveň poptávky po pobytových službách. Tato nerovnováha souvisí nejčastěji

² Projekce obyvatelstva České republiky do r. 2065. Praha, ČSÚ, 2009.

s nedostupností služeb pro specifické skupiny seniorů (nizkopříjmoví, senioři s kumulací znevýhodnění – duševní nemoci, mentální postižení apod.), s obsazeností kapacit osobami bez reálných potřeb pro využívání 24 hodinové péče a nedostupností terénních a ambulantních sociálních služeb v některých lokalitách. Významně tuto skutečnost posiluje i nedostatečná nabídka sociálního bydlení pro seniory, nedostatečná nabídka domácí zdravotní péče, ale i volnočasových aktivit, díky kterým by mohl senior zůstat co nejdéle v jeho přirozeném prostředí. Sociální služby však s ohledem na legislativní vymezení a nákladovost systému nemohou nahrazovat nedostatečně řešené další oblasti.

S výše uvedeným také souvisí problematika nerovnoměrného regionálního rozložení kapacit sociálních služeb pro seniory, kdy je dosud zjevné nepokrytí převážně ve venkovských lokalitách nebo území vzdálenějších od větších měst.

Tab. Přehled zařízení sociálních služeb poskytovaných pro seniory v Jihomoravském kraji³

území /ORP	Domovy pro seniory	Domovy se zvláštním režimem	Terénní programy	Krizová pomoc	Denní stacionáře	Centra denních služeb	Osobní asistence	Pečovatelská služba	Tísňová péče	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	Telefonická krizová pomoc	Tlumočnické služby	Průvodcovské a předčitatelské služby	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče	Odlehčovací služba	Odborné sociální poradenství
Blansko	2	3	2	1	0	0	0	6	0	2	1	0	0	0	1	0
Boskovice	2	1	0	0	0	0	0	2	1	3	0	0	1	1	0	1
Brno	18	9	0	0	4	8	3	17	0	6	0	0	1	2	9	14
Břeclav	3	2	0	0	2	0	1	3	0	4	0	1	1	0	3	3
Bučovice	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Hodonín	2	2	0	0	0	1	1	3	0	2	0	0	0	1	0	2
Hustopeče	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0	0	0	0	0	1	0
Ivančice	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuřim	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Kyjov	2	1	0	0	1	0	2	7	0	2	0	0	0	1	1	1
Mikulov	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Moravský Krumlov	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1
Pohořelice	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rosice	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Slavkov u Brna	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
Šlapanice	3	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0
Tišnov	2	1	0	0	0	0	0	3	0	1	0	0	0	0	1	1
Veselí nad Moravou	1	1	0	0	1	0	2	3	0	2	0	0	0	0	0	0
Vyškov	4	3	0	0	0	1	3	3	0	3	0	0	1	0	3	3
Znojmo	5	6	0	0	0	1	0	2	0	3	0	0	1	0	1	3
Židlochovice	1	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0

Zdroj: Registr poskytovatelů MPSV, září 2014

³ Jednotlivá zařízení registrovaných sociálních služeb jsou součástí přehledové tabulky v případě, že mají adresy uvedeny v Registru poskytovatelů.

Vyhodnocení plnění Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v JMK na období 2012–2014

Vyhodnocení za rok 2012–2013

Z vyhodnocení akčních plánů za roky 2012–2013 vyplývá, že v daném období bylo v rámci priorit pro seniory z 35 plánovaných aktivit a opatření 18 aktivit splněno, k částečnému splnění došlo 10x a 7 aktivit se naplnit nepodařilo. Aktivity byly naplňovány buď vznikem nových služeb, nebo rozšiřováním kapacit stávajících služeb.

Z 3 nově plánovaných služeb se v daném období nepodařilo zahájit 2 realizátorům, a to z důvodu přesunu záměru do dalšího období a odstoupení poskytovatele od záměru. Rozšíření kapacity služby, případně zvýšení počtu personálu bylo splněno zcela dle plánu 18 záměrů, 9 aktivit bylo naplněno zčásti a 5 plánovaných záměrů na rozšíření služby nebylo naplněno vůbec (2x došlo k ukončení registrace služby, dále z důvodu přehodnocení potřebnosti nebo záměru služby a z důvodu posunu v termínu realizace).

V letech 2012–2013:

1. nově vznikla celkem 1 služba:

- odlehčovací služby

2. k rozšíření služby došlo u 27 služeb:

- pečovatelská služba v plném rozsahu (1x) částečně (6x)
- osobní asistence v plném rozsahu (1x)
- odlehčovací služby v plném rozsahu (1x)
- centra denních služeb v plném rozsahu (1x)
- SAS pro seniory a osoby se zdravotním postižením v plném rozsahu (1x) částečně (1x)
- chráněné bydlení částečně (1x)
- domov pro seniory v plném rozsahu (4x)
- domov se zvláštním režimem v plném rozsahu (9x) částečně (1x)

PRIORITA 1

Dostupná nabídka terénních a ambulantních služeb odpovídajících rozdílným potřebám a specifickým životním situacím seniorů

Prioritou JMK je podpora a rozvoj dostupnosti ambulantních a terénních sociálních služeb napomáhajících životu seniorů v přirozeném prostředí a poskytujících odlehčení pro pečující osoby. S ohledem na demografické prognózy a ekonomickou náročnost institucionálních kapacit, usiluje JMK o systematické vytvoření podmínek pro využívání služeb v domácím prostředí. Tato strategie odpovídá národnímu trendu posilovat soběstačnost seniorů dostupností komunitních služeb a současně budovat kapacity pro ty nejpotřebnější. Na základě výstupů plánovaných procesů optimalizace sítě služeb sociální péče budou vytvořeny podmínky pro další rozvoj komunitních služeb se zacílením zejména na dostupnost pro venkovské lokality, kde je s ohledem na výše uvedené doložená koncentrace stárnoucí populace, stejně jako bude nezbytné posílit časovou dostupnost stávajících služeb. Současně je však potřebné rozšiřovat povědomí o možnostech a nabídce těchto služeb. Vzájemně provázaná síť dostupné a kvalitní nabídky pomoci v přirozeném prostředí uživatelů může následně omezit potřebnost nákladné ústavní péče a uvolnit její kapacity pro ty nejpotřebnější.

- **Opatření 1.1** – Podpora rozvoje a zvýšení časové i místní dostupnosti pečovatelských služeb, tísňové péče a odlehčovacích služeb s ohledem na potřebnost v území.
- **Opatření 1.2** – Podpora zvyšování kvality a udržení kapacit ostatních ambulantních a terénních služeb pro seniory zařazených do podporované krajské sítě sociálních služeb.

PRIORITA 2

Udržitelná síť dlouhodobých pobytových zařízení pro seniory s ohledem na jejich specifické potřeby

Prioritou pro následující období je udržení optimální sítě rezidenčních služeb pro seniory s vysokým stupněm podpory s dílčím doplněním potřebných kapacit pro specifické cílové skupiny a s důrazem na zajištění odpovídající kvality poskytovaných služeb. Strategie je založena na skutečnosti, že pobytová zařízení jsou určena pro seniory, kteří už nemohou zůstat v přirozeném prostředí ani za pomoci terénních sociálních služeb.

Při současných ekonomických a demografických trendech je nezbytné klást důraz na zajištění udržitelnosti nákladů. Zároveň je však nutné reagovat na dlouhodobě podloženou potřebnost kapacit pro specifické skupiny seniorů v nepříznivých sociálních situacích, jejichž počet narůstá a odpovídající zařízení pro ně nejsou na území kraje dostupná. Důraz na zvyšování kvality péče v pobytových zařízeních podporuje transformační a humanizační procesy ve stávajících službách, které probíhají s ohledem na potřeby seniorů a podporují jejich integraci do života místní komunity.

- **Opatření 2.1** – Podpora vzniku malokapacitních pobytových služeb pro specifické skupiny uživatelů – nízkopříjmoví senioři, senioři s psychiatrickými diagnózami, s kombinovaným postižením, se závislostmi na návykových látkách apod.
- **Opatření 2.2** – Doplnění stávající sítě sociálních služeb pro osoby s demencí a Alzheimerovou chorobou o projekty na výstavbu pobytových služeb pro seniory realizované Jihomoravským krajem na základě úvěru z Evropské investiční banky.
- **Opatření 2.3** – Podpora zvyšování kvality péče a procesů humanizace ve stávajících pobytových službách s ohledem na potřeby a práva uživatelů.

OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Osoby se zdravotním postižením jsou nedílnou součástí české společnosti a jako všichni lidé mají své potřeby, práva i povinnosti. Mají stejná práva jako zdravá populace, avšak navíc zasluhují mimořádnou pozornost ze strany státu i kraje, a to pro své specifické potřeby, dané jejich zdravotním stavem. Je nezbytné brát zřetel na tuto specifickou, kterou se podrobně zabývá například Úmluva o právech osob se zdravotním postižením a přehledně shrnuje tuto tematiku. Úmluva definuje osoby se zdravotním postižením jako osoby mající dlouhodobé fyzické, duševní, mentální nebo smyslové postižení, které v interakci s různými překážkami může bránit jejich plnému a účinnému zapojení do společnosti na rovnoprávném základě s ostatními. Česká republika ratifikovala Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením a tím potvrdila právo osob se zdravotním postižením na nezávislý způsob života s možnostmi volby na rovnoprávném základě s ostatními lidmi.

Skupina osob se zdravotním postižením pro potřeby plánování sociálních služeb v JMK zahrnuje tyto podskupiny:

- osoby s tělesným postižením
- osoby se smyslovým postižením
- osoby s mentálním postižením a kombinovaným postižením
- osoby s poruchami autistického spektra
- osoby s duševním onemocněním (s psychiatrickou diagnózou)
- osoby s chronickým onemocněním

První a přirozenou volbou, kdo by měl osobám se zdravotním postižením pomáhat zvládat jejich zdravotní hendikep, je samozřejmě rodina a nejbližší příbuzní. Avšak pokud to z různých příčin není možné, musí nastoupit pomoc ze strany státu. Standardní formou pomoci jsou dávky pro osoby se zdravotním postižením, jejichž vyplácení zajišťuje Úřad práce ČR. Další formou pomoci je široká nabídka sociálních služeb, které pomáhají řešit nepříznivé životní situace osob.

Z výsledků Výběrového šetření zdravotně postižených (VŠPO)⁴ z roku 2013 vyplývá, že z celkového počtu obyvatel České republiky k 31. 12. 2012 bylo celkem **1 077 673 osob se zdravotním postižením**, což znamená 10,2% populace. Je tedy patrné, proč si tato specifická (početná) skupina populace zaslouhuje zvláštní pozornost a to i přes skutečnost, že nejvyšší podíl osob se zdravotním postižením byl zaznamenán ve věkové kategorii nad 75 let (u které činil 42,1%) a v druhé nejsilněji zastoupené věkové skupině 60 – 74 let, tedy osob v seniorském věku.

Východiska pro strategii v oblasti sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením na území JMK

Kvantifikace osob se zdravotním postižením žijících v Jihomoravském kraji je vzhledem k dostupným podkladům problematická, Statistický úřad tento údaj nezveřejňuje. Jedním ze způsobů, jak zjistit počet osob se zdravotním postižením, je údaj o počtu vydaných průkazů zdravotně postižených. Za rok 2011 bylo v Jihomoravském kraji vydáno 46 951 těchto průkazů (za rok 2013 krajská pobočka Úřadu práce údaj nedodala). Další možností, jak získat orientační počet osob se zdravotním postižením, jsou informace o osobách pobírajících invalidní důchod a také počet příjemců příspěvku na péči. Ani tyto počty však jasně neprokazují počet osob zdravotně postižených na daném území. Příspěvek na péči totiž pobírají nejen osoby se zdravotním postižením, ale také osoby, které jsou závislé na pomoci jiné fyzické osoby (tedy především senioři). Na druhou stranu existuje např. poměrně velká skupina osob s duševním onemocněním, která se bez sociálních služeb neobejde, avšak příspěvek na péči jim nebyl přiznán. Následující tabulky tedy podávají pouze orientační přehled o počtu osob se zdravotním postižením v Jihomoravském kraji.

4 Šetření o osobách se zdravotním postižením (pod označením VŠPO 13), bylo realizováno za úzké spolupráce Českého statistického úřadu, Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR a s přispěním Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Hlavním cílem bylo postupné a systematické vytváření konzistentního a věrohodného systému statistických informací z této oblasti, který by měl následně sloužit vládě ČR k rozhodovacím procesům týkajícím se osob se zdravotním postižením.

Invalidní důchod

Z níže uvedených tabulek vyplývá, že v meziročním srovnání počet příjemců invalidního důchodu v JMK klesl v loňském roce celkově o 349 osob. Dle stupňů invalidity byl pokles nejvýraznější u 3. stupně (o 951 osob), u stupňů 2 a 3 došlo naopak k mírnému nárůstu oprávněných osob. Nejvíce invalidních důchodů bylo vyplaceno v okresech Brno – město, Brno – venkov a také v okrese Hodonín. Dle údajů České správy sociálního zabezpečení činila průměrná výše měsíčního invalidního důchodu v JMK v roce 2013 10.220 Kč pro invaliditu 3. stupně, 6.710 Kč pro invaliditu 2. stupně a 5.981 Kč pro invaliditu 1. stupně.

Tab. Klasifikace stupně invalidity

INVALIDITA	1. STUPEŇ	2. STUPEŇ	3. STUPEŇ
pokles pracovní schopnosti o počet procent (%)	35 – 49	50 – 69	70 a více

Zdroj: ČSÚ Brno – Regionální statistiky, srpen 2014.

Tab. Srovnání počtu příjemců invalidního důchodu v JMK za uplynulé 2 roky

Rok vyplacení dávky	Počet vyplacených invalidních důchodů			
	3. stupně	2. stupně	1. stupně	celkem
2012	22 936	8 195	21 621	52 752
2013	21 985	8 476	21 942	52 403

Zdroj: ČSÚ Brno – Regionální statistiky, srpen 2014.

Tab. Počet příjemců invalidních důchodů v roce 2013 dle okresů

	Počet vyplacených invalidních důchodů			
	3. stupně	2. stupně	1. stupně	celkem
Blansko	2446	819	2775	6 040
Brno-město	6364	2334	5304	14 002
Brno-venkov	4449	1874	3711	10 034
Břeclav	1974	705	2513	5 192
Hodonín	3516	1569	4546	9 631
Vyškov	1365	647	1422	3 434
Znojmo	1871	528	1671	4 070
<i>Jihomoravský kraj</i>	21 985	8 476	21 942	52 403

Zdroj: ČSSZ – Důchodová statistika za rok 2013.

Příspěvek na péči

Z dostupných dat vyplývá, že počet příjemců příspěvků na péči v JMK má za poslední 3 roky vzrůstající tendenci. V meziročním srovnání vzrostl v loňském roce počet oprávněných příjemců o 1 322 osob. Poměr rozdělení osob dle stupně závislosti zůstává bez výraznějších změn, nejméně příjemců je ve stupni závislosti IV. stupně. Dle údajů Úřadu práce, Krajské pobočky Brno bylo nejvíce příspěvků vyplaceno v ORP Brno – město (12 404), naopak nejméně v ORP Bučovice (421) a ORP Pohořelice (449).

Tab. Výše příspěvku na péči

	I. LEHKÁ ZÁVISLOST	II. STŘEDNĚ TĚŽKÁ ZÁVISLOST	III. TĚŽKÁ ZÁVISLOST	IV. ÚPLNÁ ZÁVISLOST
osoby do 18 let věku	3 000 Kč	6 000 Kč	9 000 Kč	12 000 Kč
osoby starší 18 let věku	800 Kč	4 000 Kč	8 000 Kč	12 000 Kč

Zdroj: Interní podklady Úřadu práce, Krajská pobočka Brno, 2014.

Tab. Srovnání počtu příjemců příspěvku na péči v JMK za uplynulých 4 roky

Rok vyplacení dávky	Průměrný měsíční počet vyplacených dávek v Jihomoravském kraji				
	stupeň závislosti				celkem
	I.	II.	III.	IV.	
2010	13 731	11 024	7 867	4 948	37 570
2011	12 540	11 119	7 607	4 767	36 033
2012	12 516	11 812	7 780	4 804	36 912
2013	12 904	12 223	8 292	4 815	38 234

Zdroj: Interní podklady Úřadu práce, Krajská pobočka Brno, 2014.

Analýza stávajícího stavu

Nezbytným předpokladem pro naplňování práv osob se zdravotním postižením je nejen identifikovat, ale též odstraňovat nejrůznější bariéry. Jedním z úkolů územních samospráv je vytvářet vhodné podmínky pro udržení co možná nejvyšší úrovně samostatnosti osob se zdravotním postižením, aby mohly uplatnit v plné míře své schopnosti a aby se mohly zapojovat do všech oblastí života společnosti. Jihomoravský kraj podporuje flexibilní služby zacílené na potřeby uživatelů a koncepčně vytváří funkční síť sociálních služeb, aby mohl garantovat dostupnost a dostatečnou kapacitu těchto služeb. Pro zachování přirozených vazeb a kontaktů je nejvhodnější poskytování sociálních služeb ve známém domácím prostředí, proto Jihomoravský kraj v souladu s nastavenými současnými trendy podporuje posílení podílu sociálních služeb poskytovaných ambulantní a terénní formou. Již existující rezidenční služby jsou modernizovány, aby více odpovídaly standardům současné doby a lépe naplňovaly potřeby svých uživatelů. Některé organizace se již dříve zapojily do procesu deinstitucionalizace a transformace sociálních služeb a jejich počet vzrůstá, stejně jako počet realizovaných i plánovaných aktivit. V souvislosti s transformačním procesem dochází ke vzniku nových komunitních služeb, zejména malokapacitních pobytových zařízení s mírou podpory individuálně určenou samotnými uživateli. V původních objektech dochází k humanizaci prostor, snižování lůžek na pokojích a počtu osob užívajících společná sociální zařízení, jsou budovány domácnosti pro nižší počet uživatelů pro navození atmosféry rodinného života atd.

Přehled zařízení sociálních služeb poskytovaných pro osoby se zdravotním postižením v JMK⁵

území /ORP	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	Domovy se zvláštním režimem	Chráněné bydlení	Týdenní stacionáře	Denní stacionáře	Centra denních služeb	Osobní asistence	Pečovatelská služba	Sociálně terapeutické dílny	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	Sociální rehabilitace	Tlumočnické služby	Průvodcovské a předčitatelské služby	Raná péče	Odlehčovací služba	Odborné sociální poradenství
Blansko	0	3	1	0	1	0	0	6	0	3	1	0	0	0	1	1
Boskovice	2	1	1	0	1	2	0	2	0	2	1	0	1	0	0	1
Brno	7	9	6	3	12	5	8	14	5	9	10	2	1	5	10	22
Břeclav	0	2	0	0	3	0	1	2	0	4	0	1	1	0	3	3
Bučovice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hodonín	1	2	1	1	2	1	2	1	0	2	3	1	0	0	0	2
Hustopeče	2	0	0	1	1	0	1	2	0	0	0	0	0	0	1	0
Ivančice	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuřim	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Kyjov	1	0	0	0	2	0	2	5	0	3	1	1	0	0	0	2
Mikulov	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0
Moravský Krumlov	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1
Pohořelice	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Rosice	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Slavkov u Brna	1	0	0	0	0	2	1	1	0	2	0	0	0	1	0	0
Šlapanice	1	2	0	1	1	0	0	3	1	0	0	0	0	0	1	0
Tišnov	0	1	2	0	0	0	0	3	0	1	1	0	0	0	1	1
Veselí nad Moravou	0	0	0	0	2	0	3	3	1	2	1	1	0	0	0	0
Vyškov	1	3	1	0	1	1	3	4	1	3	1	0	1	0	3	3
Znojmo	1	7	1	0	2	1	1	2	1	4	1	0	1	0	1	2
Židlochovice	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1

Zdroj: Registr poskytovatelů MPSV, září 2014.

Vyhodnocení plnění Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v JMK na období 2012–2014

Vyhodnocení za rok 2012–2013

Jak již bylo v tomto dokumentu zmíněno, minulé plánovací období bylo zacíleno především na udržení stávajícího systému služeb s důrazem na regulaci vzniku i rozvoje služeb. V uplynulých dvou letech bylo v rámci priorit pro cílovou skupinu osob se zdravotním postižením z 30 plánovaných aktivit a opatření 9 aktivit splněno, k částečnému splnění došlo ve 13 aktivitách a 8 aktivit se naplnit nepodařilo. Aktivity byly naplňovány buď vznikem nových služeb, nebo rozšiřováním kapacit stávajících služeb.

⁵ Jednotlivá zařízení registrovaných sociálních služeb jsou součástí přehledové tabulky v případě, že mají adresy uvedeny v Registru poskytovatelů.

Z 11 nově plánovaných služeb se nepodařilo zahájit poskytování služby 5 realizátorům, a to z důvodu nedostatku financí, v dílčích případech z důvodu přehodnocení zájmu cílové skupiny o danou službu, či zániku poskytovatele, realizace některých záměrů byla přesunuta do následujícího období. Z 6 nově vzniklých služeb pouze 4 naplnily službu v plném rozsahu. Rozšíření kapacity služby, případně zvýšení počtu personálu bylo splněno zcela dle plánu 5 záměry, 11 aktivit bylo naplněno zčásti a 3 plánované záměry na rozšíření služby nebyly naplněny vůbec.

V letech 2012–2013:

1. nově vzniklo celkem 6 služeb:

- sociální rehabilitace
- tlumočnické služby
- raná péče (2x)
- denní stacionář (2x)

2. k rozšíření služby došlo u 16 služeb:

- centrum denních služeb (3x)
- osobní asistence (2x)
- chráněné bydlení
- sociální rehabilitace (7x)
- raná péče (2x)
- sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením

Strategie rozvoje v oblasti sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením na území JMK

Cílem navržených priorit je udržení minimální sítě sociálních služeb, zajištění její optimalizace a doplnění o chybějící služby. Vytvořená síť bude osobám se zdravotním postižením zárukou pomoci ve všech fázích života od dětství, přes dospělost, až ke stáří. Bude brán zřetel na rovnoměrné rozložení služeb v kraji a zastoupení požadovaných druhů služeb minimálně v každém okrese pro snadnou dosažitelnost. Základním nárokem na poskytovatele bude přizpůsobení služeb skutečným potřebám uživatelů, budou podpořeny takové služby, které zohledňují individuální nároky klientů, podporují jejich samostatnost a kvalitu života.

Aby bylo osobám se zdravotním postižením umožněno žít spolu se svými nejbližšími, v rodinném prostředí, budou podporovány terénní a ambulantní služby, které současně nabídnou pomoc i pečujícím osobám. V oblasti pobytových služeb bude podporován výhradně vznik malokapacitních služeb poskytovaných v běžně osídlených oblastech s dobrou dostupností veřejných služeb. Bude kladen důraz na možnost uživatelů zapojit se do života blízké komunity, být její součástí. Prostředkem k dosažení tohoto cíle je podporovat co největší samostatnost klientů, upevňovat a prohlubovat jejich znalosti a dovednosti a provozovat službu takovým způsobem, aby co nejvěrněji odrážela přirozený život.

Jihomoravský kraj bude pokračovat v procesu deinstitucionalizace a transformace sociálních služeb, ve zřizovaných organizacích bude kontrolovat kvalitu poskytované péče, dohlížet na řádné respektování práv uživatelů a usilovat o poskytování péče v důstojných podmínkách odpovídajících současné době. Bude podporovat snižování kapacit ve velkokapacitních zařízeních, aby byla umožněna humanizace prostředí, např. snížení lůžek na pokojích, stravování v menších skupinách a přirozenější formou apod.

Zvláštní pozornost bude věnována specifickým skupinám, kterým stávající síť služeb neumožňuje saturovat jejich potřeby. Jedná se o skupinu osob s poruchami autistického spektra, s duševním onemocněním a s vícenásobnými a kombinovanými vadami. Pro tuto cílovou skupinu budou podporovány služby,

kteří nabídnou jejich rodinám potřebné odlehčení pro načerpání nových sil při pečování, uživatelům samotným bude nabídnuto smysluplné trávení času pracovními aktivitami či nácviky pro budoucí zapojení na trh práce a taktéž bude reflektována potřeba osamostatnění se od rodiny s nabídkou bydlení a odpovídající odbornou péčí.

PRIORITA 1

Udržení stávající sítě, její optimalizace a doplnění o služby poskytované nejpřirozenějšími formami a umožňující běžný životní rytmus

Cílem priority je stávající síť udržet, optimalizovat ji na základě vyjednávání potřebnosti jednotlivých služeb s obcemi s rozšířenou působností a doplnit ji službami, které jsou Jihomoravským krajem definovány jako prioritní v návaznosti na mezinárodní a národní strategické dokumenty. Sociální služby musí umět reflektovat všechny životní fáze života osob s hendikepem a jejich měnící se nároky na druh i rozsah služby, stejně jako požadavky ze strany pečujících osob. Důležitá je včasná podpora a informovanost rodin po diagnostice postižení u dětí, stejně jako naplnění denního programu člověka s postižením v průběhu celého života, místní dostupnost služeb a jejich vzájemná návaznost.

Právo na nezávislý způsob života a zapojení do společnosti bude naplňováno za pomoci terénních a ambulantních služeb, stejně jako rozšířenou nabídkou malokapacitních pobytových služeb podporujících inkluzi. Existující rezidenční služby budou cíleně zvyšovat standard materiálně-technických podmínek a pracovat na odstraňování bariér pro začlenění svých klientů do společnosti.

- **Opatření 1.1** – Podpora pečujícím rodinám včasnou intervencí a rozvojem existujících služeb rané péče, rozšířením denních stacionářů v ORP, kde dosud nebyly poskytovány a zvýšením dostupnosti odlehčovacích služeb nezastoupených na území okresu.
- **Opatření 1.2** – Podpora terénních a ambulantních služeb sociální péče umožňující setrvat v rodinném prostředí (pečovatelská služba, osobní asistence) a podpora dostupnosti malokapacitních pobytových služeb a návazných terénních s důrazem na integraci (chráněné bydlení, podpora samostatného bydlení).
- **Opatření 1.3** – Zkvalitňování pobytových služeb sociální péče a podpora zařízení procházejících transformačním procesem a směřujících k deinstitucionalizaci.
- **Opatření 1.4** – Podpora komplexnosti a vzájemné návaznosti služeb umožňujících život v běžné společnosti s důrazem na pracovní integraci (sociální rehabilitace, sociálně terapeutické dílny) a dostupnost poradenských služeb pro jednotlivé cílové skupiny uživatelů.

PRIORITA 2

Podpora sociálních služeb pro specifické cílové skupiny

Cílem priority je zabezpečit sociální služby pro takový okruh osob, kterým stávající síť služeb nedokáže poskytnout potřebnou pomoc. Jejich zdravotní postižení je natolik specifické a vyžadující specializovaný přístup, že je kontraindikací pro příjem do služeb se zaměřením na standardní/běžné druhy postižení. Narůstá počet osob s diagnostikovanou poruchou PAS i osob, kterým byl autismus diagnostikován v první vlně takto diagnostikovaných v České republice a kteří, dorůstají do dospělosti. Další skupinou osob, pro které se dlouhodobě nedaří zajistit dostačující nabídku služeb, jsou osoby s duševním onemocněním (především s psychiatrickými diagnózami). Jako problematičtější se řadí také osoby s vícenásobnými a kombinovanými vadami a s onemocněními s nízkým výskytem, jelikož péče o tyto osoby vyžaduje vysoce kvalifikovaný a speciálně proškolený personál a také materiální vybavení.

Velké procento této různorodé cílové skupiny je v domácí péči a pro dlouhodobé udržení tohoto žádoucího stavu je nutné nabídnout pečujícím osobám možnost odpočinku, načerpání nových sil a času k vyřízení důležitých záležitostí v životě. U stárnoucích rodičů existuje obava, co s jejich dětmi bude, až oni odejdou. Pro výše popsanou specifickou skupinu osob je třeba doplnit krajskou síť o malokapacitní pobytová zařízení uzpůsobená jejich potřebám, stejně jako o služby podporující aktivizaci a pracovní návyky. Pracovní činnosti smysluplně vyplní den, dají životu řád a mohou vést k inkluzi do společnosti, či zapojení na trh práce.

- **Opatření 2.1** – Zajištění dostupných odlehčovacích služeb, včetně podpory rozšíření kapacit pro osoby v terminální fázi nevléčitelného onemocnění.
- **Opatření 2.2** – Podpora a rozvoj malokapacitních pobytových služeb v komunitě (chráněné bydlení, domov se zvláštním režimem pro osoby s psychiatrickými diagnózami) a terénních služeb podporujících samostatné bydlení (podpora samostatného bydlení, sociální rehabilitace).
- **Opatření 2.3** – Podpora služeb umožňujících získání a udržení pracovních návyků nezbytných pro úspěšnou pracovní integraci (sociální rehabilitace, sociálně terapeutické dílny).

DĚTI, MLÁDEŽ A RODINA

Cílová skupina je tvořena dětmi, mládeží a rodinami vyžadujícími pomoc a podporu z důvodu dopadů dlouhodobé krizové sociální situace, kterou nejsou schopni řešit vlastními silami. Je ve zvýšené míře charakterizována absencí funkčního rodinného systému. Mezi zásadní problémy lze považovat problémy s bydlením, nedostatek finančních zdrojů, dlouhodobá nezaměstnanost, výchovné problémy a nízká úroveň vzdělání, zadlužení (exekuce), závislosti na sociálních dávkách a nedostatečné sociální kompetence.

Řešení potřeb cílové skupiny prostřednictvím systému sociálních služeb je pouze jednou z dílčích strategií. Efektivní přístup k problematice vyžaduje úzkou provázanost s dalšími oblastmi, zejména v oblasti bydlení, zaměstnání, rodinné politiky, sociální práce, zdravotnictví, školství, volnočasových aktivit i preventivních programů. V rámci podpory ohrožených rodin s dětmi je výrazným subjektem podílejícím se na práci s uvedenou cílovou skupinou orgán sociálně-právní ochrany dětí na obcích s rozšířenou působností.

Pro potřeby plánování sociálních služeb v JMK je strategie primárně zacílena na podporu nefunkčních rodin, problematika péče v rodinách s dětmi se zdravotním postižením je řešena v rámci cílové skupiny osoby se zdravotním postižením.

Východiska pro strategii v oblasti sociálních služeb pro děti, mládež a rodiny na území JMK

- dlouhodobě přední pozice JMK v mezikrajském srovnání v oblasti vysokého počtu klientů evidovaných kurátory pro mládež

Na základě údajů ze Statistické ročenky z oblasti práce a sociálních věcí MPSV za rok 2012 je v mezikrajském srovnání na území JMK 3. nejvyšší počet klientů evidovaných kurátory pro mládež (5 429). V roce 2013 došlo k mírnému poklesu (5 084), nicméně 3. místo mezi kraji JMK stále zůstává. Přehled počtu klientů podle typu řešených případů, včetně mezikrajského srovnání, za rok 2012 uvádí následující tabulka.

Tab. Klienti kurátorů pro mládež v Jihomoravském kraji

řešené případy	počet 2012	pořadí mezi kraji	počet 2013	pořadí mezi kraji
trestná činnost	1252	1.	1202	1.
výchovné problémy	2833	3.	2483	3.
dohledy	116	7.	121	4.
uložená výchovná opatření mladistvým	231	1.	163	1.
opatření uložená dětem mladším 15 let	152	2.	125	2.
návrh na předběžné opatření	88	1.	69	3.
návrh na ústavní výchovu	58	2.	62	1.
přestupky	654	2.	647	3.
návrh na ochrannou výchovu	4	4.	5	2.

Zdroj: Statistické ročenky z oblasti práce a sociálních věcí MPSV za rok 2012 a 2013.

Z výše uvedených dat jsou patrné pouze dílčí meziroční změny, JMK dlouhodobě patří přední místa v počtu dětí a mládeže v problematických situacích, které jsou řešeny prostřednictvím sociálních kurátorů. Problémem je zejména trestná činnost mládeže a problematika spojená s ukládáním výchovných opatření a návrhů na ústavní výchovu.

- realizace Analýzy potřebnosti služeb sociální prevence v JMK

Výzkum byl realizován na jaře roku 2014 s cílem analyzovat relativní potřebnost služeb sociální prevence a prostřednictvím indikátorů a kvantifikovaných indexů – agregovaných ukazatelů porovnat míru relativní potřebnosti služeb v jednotlivých lokalitách. Na základě výběru relevantních indikátorů byly srovnávány indexy, které bezprostředně vypovídají o trendech a míře výskytu nebo potenciálním výskytu konkrétních sociálních jevů a sociálních problémů v daných územích. Výstupy byly využity pro účely plánovacích procesů a tvorbu strategií na úrovni JMK i obcí s rozšířenou působností.

- realizace procesů síťování a optimalizace služeb sociální prevence

V průběhu roku 2014 byla v rámci okresních multidisciplinárních týmů řešena problematika nastavení minimální sítě služeb prevence. Okresní týmy tvořili představitelé samospráv ORP v okrese, zástupci odboru sociálních věcí a procesu komunitního plánování, kteří při vyjednávání podoby minimální okresní sítě zohledňovali potřebnost služeb ve vazbě na problémy, priority a specifika území, provázanost a spolupráci v okrese, včetně podílu na spolufinancování nákladů služeb – principu doložení potřebnosti služeb v území. V souvislosti s přechodem financování služeb sociální prevence v JMK z evropských fondů do dotačních systémů byly procesy síťování zaměřeny nejprve na preventivní služby, kdy doložení nezbytné potřebnosti služby v území je vázáno na deklaraci spolufinancování obce ve výši 20% z celkových optimalizovaných nákladů služby. Výstupy z procesů síťování byly zohledněny při tvorbě předložené strategie. Procesy optimalizace nastavení sítě služeb budou probíhat i v následujícím období s ohledem na proměny v potřebách a prioritách lokalit.

Analýza stávajícího stavu

Tab. Přehled zařízení sociálních služeb pro děti, mládež a rodiny v Jihomoravském kraji⁶

území /ORP	azylové domy	nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	terénní programy	kontaktní centra	krizová pomoc	domy na půl cesty	pečovatelská služba	služby následné péče	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	telefonická krizová pomoc	intervenční centrum	odborné sociální poradenství
Blansko	2	2	2	0	3	0	1	0	1	1	0	1
Boskovice	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Brno	7	11	2	1	0	2	7	0	11	0	1	15
Břeclav	1	0	1	0	0	0	2	0	1	0	0	2
Bučovice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Hodonín	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2
Hustopeče	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ivančice	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Kuřim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kyjov	0	1	0	0	0	0	1	1	2	0	0	1
Mikulov	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Moravský Krumlov	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pohořelice	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Rosice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Slavkov u Brna	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Šlapanice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tišnov	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1
Veselí nad Moravou	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vyškov	1	0	1	0	0	0	1	0	3	0	0	1
Znojmo	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2
Židlochovice	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0

Zdroj: Registr poskytovatelů MPSV, září 2014

Vyhodnocení plnění Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v JMK na období 2012–2014

Vyhodnocení za rok 2012–2013

Z vyhodnocení akčních plánů za roky 2012–2013 vyplývá, že v daném období bylo v rámci priorit pro cílovou skupinu děti, mládež a rodiny z 2 plánovaných aktivit a opatření 1 splněno – rozšíření nízkoprahového zařízení pro děti a mládež, 1 aktivita se nepodařila naplnit – nedošlo ke vzniku sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi z důvodu nedostatku prostředků pro financování služby.

⁶ Jednotlivá zařízení registrovaných sociálních služeb jsou součástí přehledové tabulky v případě, že mají adresy uvedeny v Registru poskytovatelů

PRIORITA 1

Podpora rozvoje stávající sítě sociálních služeb zaměřených na potřeby ohrožených rodin s dětmi v Jihomoravském kraji

Prioritou JMK v následujícím období je doplnit krajskou síť služeb pro cílovou skupinu o nové služby dosud nezastoupené na území jednotlivých okresů tak, aby okresní minimální sítě tvořily nezbytný, vzájemně provázaný a podpůrný systém, který reaguje na specifické potřeby rodin v nepříznivých životních situacích. Důraz je také kladen na zajištění dostupné a flexibilní pomoci pro osoby v krizových životních situacích a oběti domácího násilí v lokalitách, kde jsou tyto potřeby nedostatečně zajištěny.

- **Opatření 1.1** – Podpora vzniku nových sociálních služeb nezastoupených na území okresu (případně rozšíření stávajících do nepokrytého území), které doplní stávající okresní minimální síť služeb pro danou cílovou skupinu s ohledem na potřebnost v lokalitě – azylové domy, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi.
- **Opatření 1.2** – Podpora dostupnosti a rozvoje služeb pro rodiny v krizi a oběti domácího násilí (rozšíření stávajících kapacit služeb zařazených do krajské minimální sítě) azylových domů pro matky a otce s dětmi, intervenčního centra a krizové pomoci v návaznosti na doloženou potřebnost.

PRIORITA 2

Zajištění udržitelné, dostupné a vzájemně provázané sítě služeb podporující rodiny v zachování základních funkcí i jejich jednotlivé členy v obtížných životních situacích

Cílem je podpora, udržení kapacit a další optimalizace vytvořené sítě služeb pro práci s dětmi a rodinami s důrazem na systémovost, provázanost služeb a jejich preventivní charakter. Základním strategickým pilířem v oblasti služeb pro ohrožené rodiny a děti je zajištění dostupnosti poradenských služeb na území JMK, podpora zejména terénních služeb zaměřených na komplexní práci s rodinou a dostupnost ubytovacích kapacit pro nejpotřebnější. Nezbytným předpokladem pro efektivní a podpůrný systém je aktivní spolupráce se všemi klíčovými aktéry působícími v této oblasti a podpora poskytovaná v přirozeném prostředí uživatelů služeb.

- **Opatření 2.1** – Zajištění dostupnosti manželského a rodinného poradenství, poradenství pro náhradní rodiny, oběti domácího násilí a trestné činnosti na území JMK – podpora poradenských služeb zařazených do krajské minimální sítě.
- **Opatření 2.2** – Podpora zvyšování kvality, dostupnosti a provázanosti ambulantních a terénních služeb pro mládež a rodiny s dětmi zařazených do krajské sítě služeb – SAS pro rodiny s dětmi, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, terénní programy.
- **Opatření 2.3** – Zajištění a podpora kapacit minimální sítě pobytových služeb – azylových domů a domů na půli cesty na území JM, s důrazem na kvalitu péče a posílení kompetencí uživatelů pro integrační procesy.

OSOBY OHROŽENÉ SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM A OSOBY V KRIZI

Nejjednodušeji můžeme sociální vyloučení definovat jako proces, při kterém je jednotlivci či skupinám jednotlivců znesnadňován či zamezován přístup k určitým zdrojům, pozicím nebo příležitostem, které společnost svým členům nabízí. Díky těmto bariérám se nemohou podílet na sociálním, ekonomickém, politickém a dalším životě majority.

Sociální vyloučení postihuje mnoho občanů, kteří se dostali z různých důvodů a různými způsoby mimo běžný ekonomický a sociální život společnosti, žijí na jejím okraji a v rozhodujících charakteristikách dokonce mimo její sociální a ekonomickou strukturu. Sociální vyloučení nebo jeho prvky i hrozby se týkají lidí bez přístřeší, drogově závislých, gamblerů, ale i některých zdravotně či mentálně postižených nebo invalidních osob, nezřídka i seniorů nebo lidí, kteří se dostali do vleklé životní nouze či nezaměstnanosti.

Základní charakteristikou propadu na sociální dno je nahromadění důvodů, které vedou k životní krizi (ztráta zaměstnání, platební neschopnost, problémy s bydlením, nemoc atd.). Sociálně vyloučení lidé obvykle nestojí před jedním problémem, ale před celým komplexem problémů, z nich téměř každý by ohrožoval normální fungování člověka ve společnosti. S postupným propadem na dno přestává být zřejmé, co je původním důvodem propadu a co jeho následkem. Lidé se ocitají v začarovaném kruhu problémů, přičemž není jasné, který s problémů je třeba řešit jako první.

Některé skupiny obyvatel jsou sociálním vyloučením ohroženy více, než jiné. Riziko sociálního vyloučení se zvyšuje u jedinců a skupin, u kterých se sčítají níže uvedené faktory. Skupiny obyvatel nejvíce ohrožené sociálním vyloučením jsou:

- nedostatečně vzdělané osoby,
- dlouhodobě nebo opakovaně nezaměstnaní,
- osoby opouštějící instituce (věznice, vazební věznice, zdravotnická zařízení, zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, zařízení pro výkon ochranné léčby),
- osoby a rodiny ohrožené zadlužeností a chudobou,
- lidé s mentálním či fyzickým handicapem,
- osoby trpící nějakým druhem závislosti,
- osaměle žijící senioři,
- imigranti,
- příslušníci různě definovaných menšin,
- lidé, kteří se ocitli v těžké životní situaci, z níž si sami nedokáží pomoci.

Specifickou cílovou skupinou tvoří oběti trestných činností a oběti domácího násilí, pro něž je nezbytná dostupnost poradenských a dalších služeb poskytujících komplexní dlouhodobou podporu.

Nejčastějším důvodem vedoucím k sociálnímu vyloučení je omezení přístupu k řádnému zaměstnání. Důvody vyloučení z trhu práce mohou být např. nedostatečné vzdělání, nízká kvalifikace. Jednou vytvořená dlouhodobá nezaměstnanost je pak spojena s řetězcem důsledků od závislosti na sociálních dávkách až po rozpad rodiny.

Východiska pro strategii v oblasti sociálních služeb pro osoby ohrožené sociálním vyloučením a osoby v krizi na území JMK

Nezaměstnanost v Jihomoravském kraji

Jihomoravský kraj patří dlouhodobě ke krajům s vyšší nezaměstnaností. K nárůstu počtu nezaměstnaných (a obecné míry nezaměstnanosti) došlo s nástupem krize již ve 4. čtvrtletí 2008, pokračoval v jednotlivých čtvrtletích roku 2009 a skončil až v prvním čtvrtletí roku 2010 (50,1 tisíc

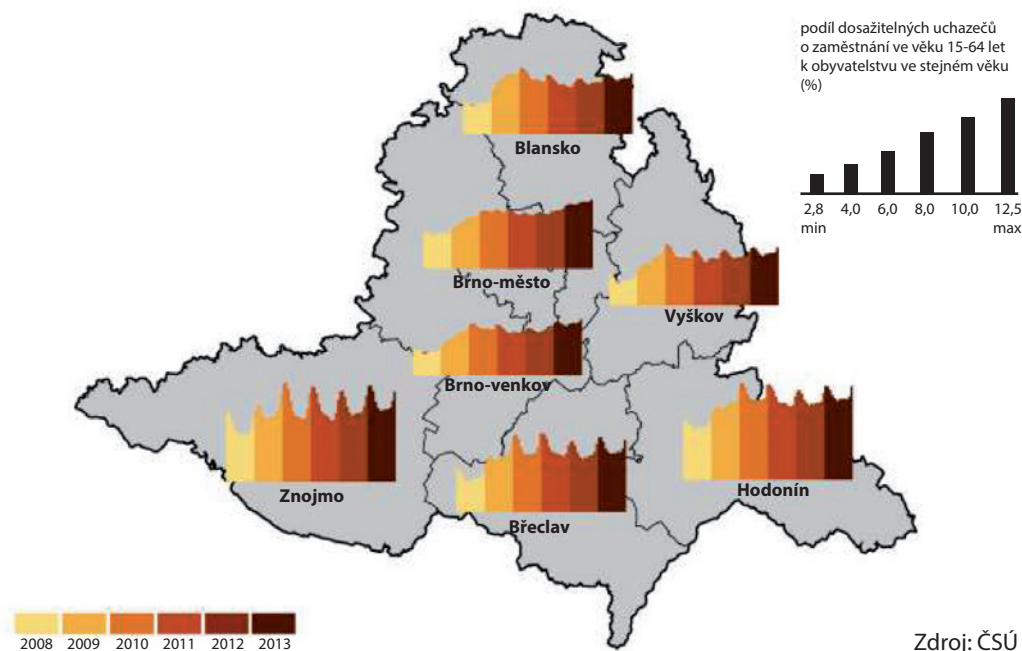
nezaměstnaných, obecná míra nezaměstnanosti 8,8 %). Obdobou ovšem byla situace i v 1. čtvrtletí 2012 (51,0 tisíc nezaměstnaných, obecná míra nezaměstnanosti 8,8 %), v dalších čtvrtletích však počet nezaměstnaných klesal až na 39,4 tisíc ve 3. čtvrtletí 2013 (obecná míra nezaměstnanosti 6,6 %.)

Nejvyšší počet nezaměstnaných byl na konci roku 2013 evidován v Brně-městě. Ovšem nejvyšší nezaměstnanost je dlouhodobě v okresech Hodonín a Znojmo. V okrese Hodonín dosáhl podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu k 31. 12. 2013 celkem 11,81%, v okrese Znojmo 11,39%. Obecná míra nezaměstnanosti v roce 2013 v Jihomoravském kraji činila 6,8% (v roce 2012 8,1 %).

Trvalým problémem je dlouhodobá nezaměstnanost. Obecně platí, že nejvyšší míra nezaměstnanosti byla vyšší mezi mladšími věkovými skupinami, klesala se vzrůstajícím stupněm vzdělání. Počet nezaměstnaných déle než 1 rok se v kraji postupně zvyšoval, ještě v roce 2008 jich bylo 13 037 (30,3%) z celkového počtu nezaměstnaných, resp. 1,6% počtu obyvatel ve věku 15 až 64 let), na konci roku 2012 to bylo 24 110 (36,3% nezaměstnaných, resp. 3,0%) a na konci roku 2013 již 29 044 (40,4% nezaměstnaných, resp. 3,7% počtu obyvatel ve věku 15 až 64 let).

Na konci roku 2012 bylo evidováno 2 289 volných míst a na konci roku 2013 již jen 2 262 volných míst. Na 1 volné pracovní místo tak připadalo 31,8 uchazečů, což byla 3. nejvyšší hodnota mezi kraji (na konci roku 2012 to bylo 29,0 uchazečů).⁷

Nezaměstnanost v okresech Jihomoravského kraje v letech 2008 až 2013
(stav na konci jednotlivých měsíců)

7 viz ČSÚ – Regionální statistiky – <http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/home>

Kriminalita v Jihomoravském kraji

V roce 2013 bylo v Jihomoravském kraji zjištěno spáchání 29 811 trestných činů, proti roku 2012 byl počet zjištěných trestných činů pouze o 278 vyšší. Již čtvrtý rok se počet zjištěných trestných činů v kraji pohyboval pod hranicí 30 tisíc a právě počty zjištěných trestných činů za roky 2010 a 2012 byly v Jihomoravském kraji v uvedených deseti letech nejnižší. Počet zjištěných trestných činů v roce 2013 byl ve srovnání s ostatními kraji 5. nejvyšší a tvořil 9,2% z celkového počtu trestných činů v ČR.

Na 1 000 obyvatel připadlo 25,5 trestných činů, což byla mezi kraji 7. nejvyšší hodnota. Z hlediska klasifikace trestných činů převažují krádeže – v roce 2013 krádeže prosté a krádeže vloupáním tvořily 54,0% z celkového počtu zjištěných trestných činů. Souběžně s počtem spáchaných trestných činů se vyvíjel i počet objasněných trestných činů – v roce 2013 bylo objasněno 11 625 trestných činů, což bylo o 414 více než v roce 2012.⁸

Příspěvek na živobytí

Příspěvek na živobytí se ve sledovaných letech 2010 až 2012 postupně zvyšoval. V roce 2010 bylo průměrně měsíčně vyplaceno 8 804 dávek, v roce 2011 9 478 dávek a v roce 2012 stoupl počet měsíčně vyplacených dávek na 11 075.

Tab. Příspěvek na živobytí v JMK dle jednotlivých ORP

Průměrný měsíční počet vyplacených dávek v roce 2013		
Kontaktní pracoviště KrP ÚP Brno	Příspěvek na živobytí	Vyplaceno celkem za kalendářní rok (v Kč)
Blansko	406	18 053 814
Boskovice	489	24 512 298
Brno	5 907	310 527 627
Brno-venkov *	555	26 243 360
Břeclav	849	40 346 688
Bučovice	203	10 001 556
Hodonín	1 038	49 156 285
Hustopeče	142	7 494 016
Ivančice	292	13 424 143
Kyjov	682	33 497 035
Mikulov	221	11 151 551
Moravský Krumlov	211	9 877 845
Pohořelice	119	5 689 811
Rosice	151	7 400 120
Slavkov u Brna	100	4 521 786
Tišnov	186	8 807 793
Veselí nad Moravou	527	26 243 360
Vyškov	490	25 331 189
Znojmo	1 474	69 923 520
Židlochovice	191	8 436 412
CELKEM	14 233	710 640 209

*Pracoviště Brno-venkov zajišťuje agendy ÚP ve dvou obcích, a to v obci Šlapanice a v obci Kuřim. Dávky za jednotlivá města nelze rozdělit.

Zdroj: Interní podklady Úřadu práce, Krajská pobočka Brno, 2014.

8 viz ČSÚ – Regionální statistiky – <http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/home>

Doplatek na bydlení

I u této dávky můžeme sledovat vzestupnou tendenci výplaty dávky. V roce 2010 bylo vyplaceno v průměru měsíčně 2 106 dávek, v roce 2011 počet vyplacených dávek stoupl jen nepatrně, v roce 2012 bylo vyplaceno již 3 605 dávek.

Tab. Doplatek na bydlení v JMK dle jednotlivých ORP

Průměrný měsíční počet vyplacených dávek v roce 2013		
Kontaktní pracoviště KrP ÚP Brno	Doplatek na bydlení	Vyplaceno celkem za kalendářní rok (v Kč)
Blansko	105	3 678 877
Boskovice	72	2 244 892
Brno	2 903	124 155 487
Brno – venkov *	196	10 699 089
Břeclav	197	7 818 104
Bučovice	63	2 424 015
Hodonín	361	13 245 313
Hustopeče	8	202 884
Ivančice	98	4 655 213
Kyjov	165	7 063 379
Mikulov	78	3 000 432
Moravský Krumlov	78	3 013 361
Pohořelice	31	1 223 383
Rosice	52	2 431 311
Slavkov u Brna	24	1 183 684
Tišnov	37	1 683 936
Veselí nad Moravou	150	5 946 963
Vyškov	246	10 309 064
Znojmo	453	18 041 962
Židlochovice	76	3 746 248
CELKEM	5 393	226 767 597

*Pracoviště Brno-venkov zajišťuje agendy ÚP ve dvou obcích, a to v obci Šlapanice a v obci Kuřim. Dávky za jednotlivá města nelze rozdělit.

Zdroj: Interní podklady Úřadu práce, Krajská pobočka Brno, 2014.

Mimořádná okamžitá pomoc

Prostřednictvím této dávky může být poskytnuta pomoc v situacích nepříznivého a mimořádného charakteru, kdy je potřeba poskytnout pomoc bezprostředně. Průměrný měsíční počet vyplacené mimořádné okamžité pomoci činil v roce 2010 884, v roce 2011 1 020. V roce 2012 došlo však k výraznému snížení počtu měsíčně vyplacené dávky na 635.

Tab. Mimořádná okamžitá pomoc v JMK dle jednotlivých ORP

Průměrný měsíční počet vyplacených dávek v roce 2013		
Kontaktní pracoviště KrP ÚP Brno	Mimořádná okamžitá pomoc	Vyplaceno celkem za kalendářní rok (v Kč)
Blansko	22	598 388
Boskovice	12	389 544
Brno	411	11 964 497
Brno – venkov *	37	1 019 174
Břeclav	22	499 983
Bučovice	6	146 306
Hodonín	57	1 518 294
Hustopeče	2	45 026
Ivančice	17	527 559
Kyjov	6	135 279
Mikulov	61	111 640
Moravský Krumlov	6	157 326
Pohořelice	3	56 897
Rosice	10	319 001
Slavkov u Brna	3	59 466
Tišnov	9	320 839
Veselí nad Moravou	15	349 359
Vyškov	26	718 002
Znojmo	57	1 460 301
Židlochovice	3	74 763
CELKEM	785	20 471 644

*Pracoviště Brno-venkov zajišťuje agendy ÚP ve dvou obcích, a to v obci Šlapanice a v obci Kuřim. Dávky za jednotlivá města nelze rozdělit.

Zdroj: Interní podklady Úřadu práce, Krajská pobočka Brno, 2014.

Analýza stávajícího stavu

Výše v tomto dokumentu bylo popsáno, že Jihomoravský kraj v rámci naplňování aktivit individuálního projektu „Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v JMK III.“ optimalizuje síť služeb mimo jiné činností okresních Multidisciplinárních týmů. Tyto v období březen – červen 2014 zpracovaly návrh minimální sítě služeb sociální prevence na území okresů v JMK. Pro řešení nepříznivé sociální situace vydefinovaných cílových skupin však nejsou sociální služby zdaleka jediným prostředkem k řešení situace. Bez funkčnosti a dostupnosti dalších návazných služeb (např. sociální bydlení) nemohou být nepříznivé sociální situace uživatelů samotnými sociálními službami řešeny v uspokojivém rozsahu.

Vyhodnocení plnění Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v JMK na období 2012–2014

Vyhodnocení plnění 2012–2013

Z provedeného vyhodnocení v rámci priorit pro cílovou skupinu osoby ohrožené sociálním vyloučením a osoby v krizi vyplývá, že ze 7 plánovaných aktivit a opatření se podařilo 3 splnit, k částečnému splnění došlo ve 2 aktivitách a 2 aktivity se naplnit nepodařilo (z důvodu nenalezení vhodných prostor pro

vybudování služby, a nedostatečného zájmu o poskytovanou službu). Z 2 nově vzniklých služeb, pouze jedna vznikla v plánovaném rozsahu a v druhém případě se podařilo službu naplnit částečně z důvodu nedostatečných finančních prostředků. Rozšíření kapacity služby o klienty nebo o pracovníky v přímé péči bylo realizováno v plném rozsahu u 2 záměrů, 1 záměr byl naplněn částečně a 1 plánovaný záměr nebyl naplněn vůbec z důvodu nevyužití stávající kapacity.

V letech 2012–2013

- 1) nově vznikly 2 sociální služby
 - kontaktní centra
 - chráněné bydlení
- 2) k rozšíření stávajících služeb došlo u 3 sociálních služeb
 - azylový dům
 - noclehárna
 - kontaktní centra

Tab. Přehled zařízení sociálních služeb pro osoby ohrožené sociálním vyloučením v JMK⁹

území /ORP	Azylové domy	Domy na půl cesty	Kontaktní centra	Intervenční centra	Krizová pomoc	Nízkoprahová denní centra	Noclehárny	Služby následné péče	Telefonická krizová pomoc	Terapeutická komunita	Terénní programy
Blansko	0	0	0	0	3	1	1	0	1	0	3
Boskovice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brno	8	1	3	1	2	2	4	3	2	1	9
Břeclav	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Bučovice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hodonín	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0
Hustopeče	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ivančice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuřim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kyjov	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1
Mikulov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Moravský Krumlov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pohořelice	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rosice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Slavkov u Brna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Šlapanice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tišnov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Veselí nad Moravou	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vyškov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Znojmo	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1
Židlochovice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: Registr poskytovatelů MPSV, září 2014.

⁹ Jednotlivá zařízení registrovaných sociálních služeb jsou součástí přehledové tabulky v případě, že mají adresy uvedeny v Registru poskytovatelů.

PRIORITA 1

Doplnění systému služeb pro osoby vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením s ohledem na potřebnost v lokalitě

Cílem priority je zajištění dostupnosti služeb sociální prevence osobám sociálně vyloučeným nebo ohroženým sociálním vyloučením na území celého Jihomoravského kraje. Prostředkem k dosažení cíle je podpora služeb na území okresů, kde v současnosti služby nejsou zajištěny a chybí tak lokální rovnováha v existující síti. Bude reflektována potřeba lokálně posílit pobytové a ambulantní služby pro přechodné ubytování a pomoc osobám bez přístřeší. Další podporovanou oblastí je rozvoj služeb odborného sociálního poradenství zaměřeného na dluhovou problematiku

- **Opatření 1.1** – Zvýšení dostupnosti sociálních služeb nezastoupených na území okresu podporou vzniku nových služeb s ohledem na potřebnost v lokalitě – azylové domy, nízkoprahová denní centra, noclehárny.
- **Opatření 1.2** – Podpora dostupnosti a rozvoje – rozšíření stávajících kapacit služeb zařazených do krajské minimální sítě – azylových domů, krizové pomoci a služeb právního a dluhového poradenství pro osoby v tíživých sociálních situacích.

PRIORITA 2

Podpora stávajících kapacit zařízení zařazených do krajské sítě se zaměřením na zvyšování kvality a provázanosti jednotlivých služeb

Cílem priority je podpora provázanosti služeb a udržení stávající sítě služeb s důrazem na kvalitu. Terénní forma sociální služby je nejvhodnější metoda pro práci s osobami ohroženým sociálním vyloučením. Nabídka terénních služeb je velmi účinný nástroj tím, že služba přichází přímo do prostředí uživatelů služby a působí na cílovou skupinu dlouhodobě a uceleně, což představuje komplexní řešení problémů sociálně vyloučených.

- **Opatření 2.1** – Podpora a zkvalitňování stávajících ambulantních, terénních a malokapacitních pobytových služeb s ohledem na podobu minimální sítě služeb pro cílovou skupinu.
- **Opatření 2.2** – Podpora provázanosti služeb pro ohrožené osoby a návaznosti dalších služeb. Pro zajištění komplexního řešení krizové situace osob ohrožených sociálním vyloučením je nezbytná koordinace a spolupráce více služeb, zejména předávání informací, což umožní efektivní návaznost práce s klientem a je i zároveň opatřením proti zneužívání sociálních služeb.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

ZÁKONY

- vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů

NÁRODNÍ DOKUMENTY

- Bílá kniha v sociálních službách. Praha: MPSV ČR, 2003.
- Doporučený postup MPSV č. 4/2009 – Kritéria transformace, humanizace a deinstitucionalizace vybraných služeb sociální péče.
- Koncepce podpory transformace pobytových sociálních služeb a jiné typy sociálních služeb poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti. Praha: MPSV, 2007.
- Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020, Praha: MPSV, 2013.
- Kritéria kvality plánování sociálních služeb. Praha: MPSV.
- Metodiky pro plánování sociálních služeb. Praha: MPSV, 2007.
- Národní plán vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2010–2014, Praha: Vládní výbor pro zdravotně postižené občany, 2010.
- Národní program přípravy na stárnutí na období let 2013–2017. Praha: MPSV, 2012.
- Příručka pro metodiky sociální prevence a sociální kurátory. Ostrava: Ostravska univerzita, 2007.
- Úmluva o právech osob se zdravotním postižením. OSN 2006, ČR 2009.

DOKUMENTY JIHMORAVSKÉHO KRAJE

- Akční plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji pro rok 2015. Brno: Jihomoravský kraj, 2014.
- Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením 2013–2016. Brno: Jihomoravský kraj.
- Metodika hodnocení registrovaných sociálních služeb v návaznosti na optimalizaci sítě sociálních služeb v Jihomoravském kraji, 2. vydání. Brno: Jihomoravský kraj 2014.
- Program rozvoje Jihomoravského kraje 2014–2017. Brno: Jihomoravský kraj, 2014.

- Strategie romské integrace v Jihomoravském kraji na období 2014–2018. Brno: Jihomoravský kraj, 2013.
- Strategie transformace sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením v JMK na období 2014–2020. Brno: Jihomoravský kraj, 2013.
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2009–2011. Brno: Jihomoravský kraj, 2009.
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2012–2014. Brno: Jihomoravský kraj, 2012.
- Výroční zpráva Jihomoravského kraje za rok 2013. Brno: Jihomoravský kraj, 2014.
- Závěrečná zpráva „Analýza potřebnosti služeb sociální prevence v Jihomoravském kraji. Brno, 2014.

MATERIÁLY OBCÍ

- Aktuální komunitní plány 21 obcí s rozšířenou působností v Jihomoravském kraji.

OSTATNÍ

- Adresář sociálních služeb v Jihomoravském kraji. Brno: Jihomoravský kraj, 2010.
- Důchodová statistika ČSSZ za rok 2013 – <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/statistiky/duchodova-statistika/>
- Interní podklady Odboru sociálních věcí Krajského úřadu Jihomoravského kraje, Brno, 2014.
- Interní podklady Úřadu práce, Krajská pobočka Brno, 2014.
- Monitoring plnění priorit a opatření Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2009–2011 a Akčních plánů za rok 2012 a 2013.
- Poskytování sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením: závěrečná zpráva o řešení projektu Analýza a prognóza potřeb poskytování sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením. Praha: VÚPSV, v.v.i., 2010.
- Projekce obyvatelstva České republiky do r. 2065. Praha: ČSÚ, 2009.
- Regionální statistiky ČSÚ Brno – <http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/home>
- Registr poskytovatelů sociálních služeb, MPSV ČR, 2014.
- Statistické ročenky z oblasti práce a sociálních věcí MPSV za rok 2012 a 2013.
- SÝKORA, Luděk, et al. *Rezidenční segregace*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2010.
- Výběrové šetření zdravotně postižených z roku 2013. ČSÚ, 2013.
- Vybrané statistické údaje o financování sociálních služeb a příspěvku na péči. Praha: MPSV, 2010.
- Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihomoravského kraje v roce 2013. Brno: ČDÚ 2014.
- Zjišťování počtu lidí bez domova v Brně, Magistrát města Brna, 2014.

**STŘEDNĚDOBÝ PLÁN ROZVOJE SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V JIHMORAVSKÉM KRAJI
na období 2015–2017**

zadavatel: Odbor sociálních věcí Krajského úřadu Jihomoravského kraje
grafické zpracování a tisk: Metoda spol. s r.o.
náklad: 300 ks
vydavatel: Jihomoravský kraj
1. vydání, prosinec 2014

Jihomoravský kraj
Odbor sociálních věcí
Krajského úřadu Jihomoravského kraje
Žerotínovo nám. 3/5
601 82 Brno

